

2018/2019

doc. Mgr. M. Vítězová, Ph.D.

ÚEB

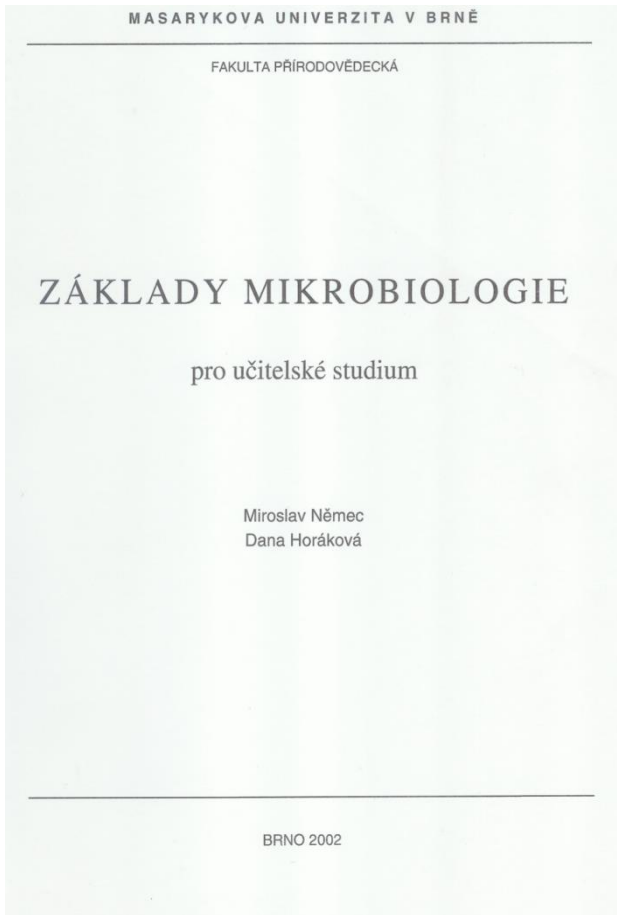
Oddělení mikrobiologie

Autor: RNDr. Horáková, CSc.

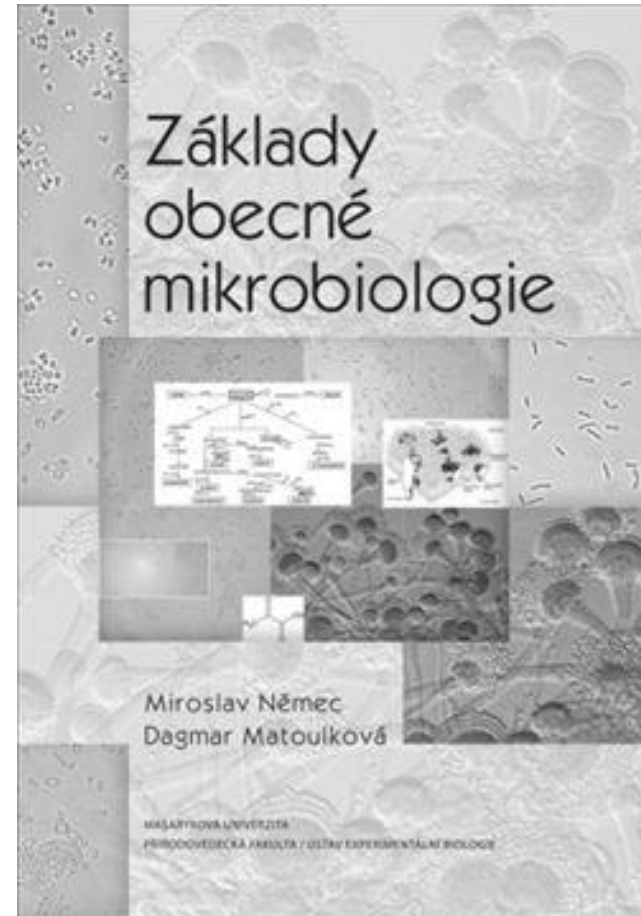
Mikrobi a člověk jsou dvě extrémní formy jedné živé hmoty. Život na této planetě se obejde bez lidí, nikoliv však bez mikrobů.

Adolf Branald

Doporučená literatura

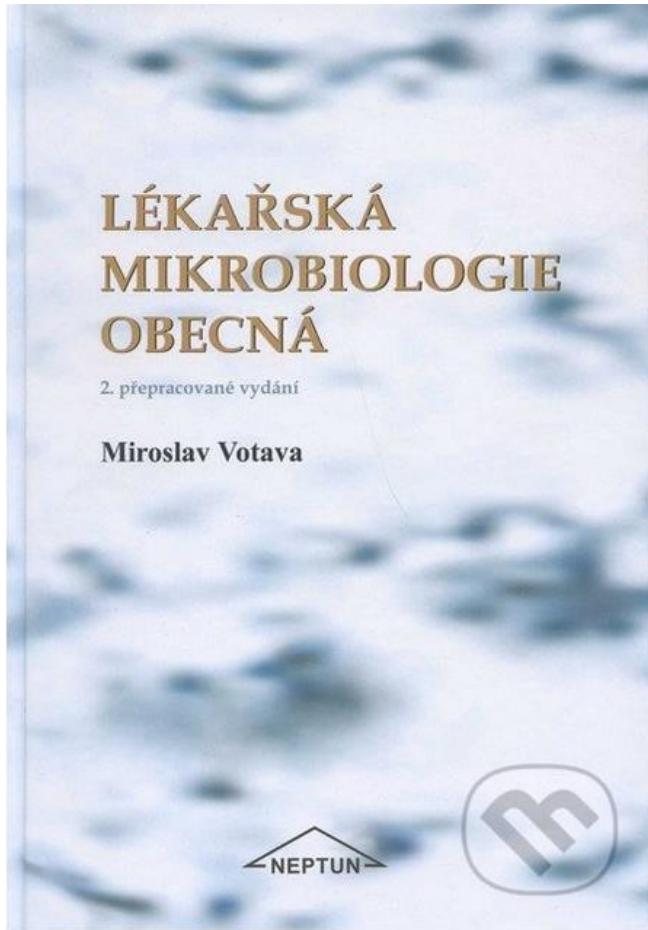

Miroslav Němec, Dana Horáková
Základy mikrobiologie
ISBN: 80-210-2060-1

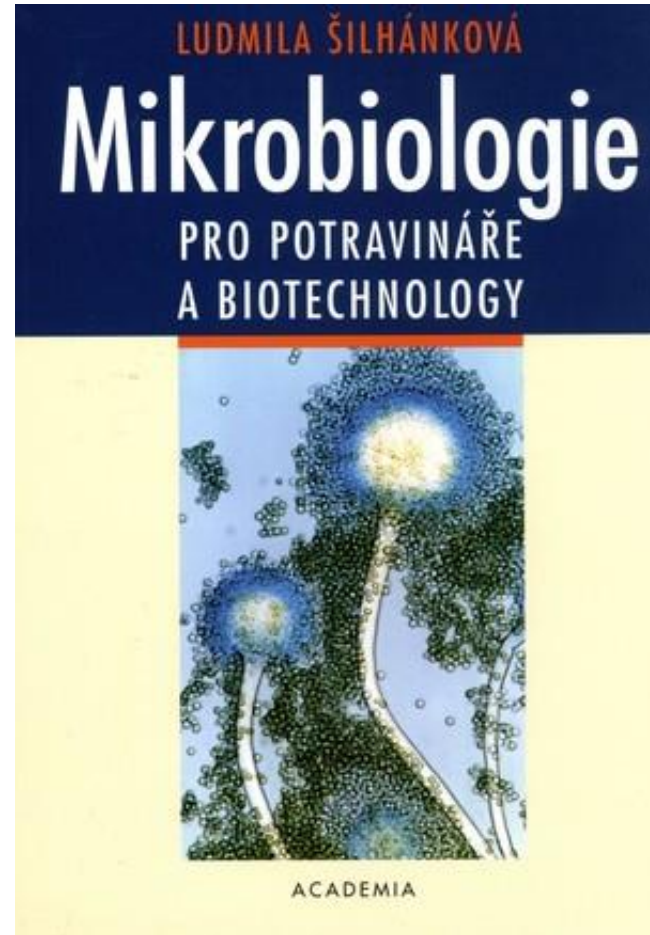

Miroslav Němec, Dagmar Matoulková
Základy obecné mikrobiologie
ISBN: 978-80-210-7923-6

Doporučená literatura

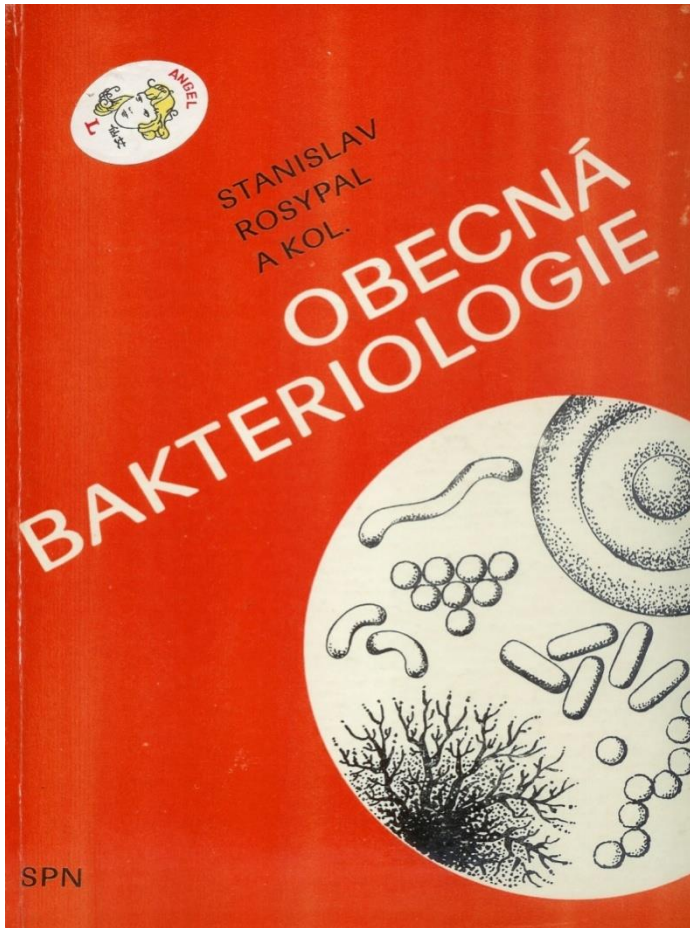

Miroslav Votava
Lékařská mikrobiologie obecná
ISBN: 80-86850-00-5

Ludmila Šilhánková
Mikrobiologie pro potravináře a biotechnology
ISBN: 978-80-200-1703-1

Doporučená literatura

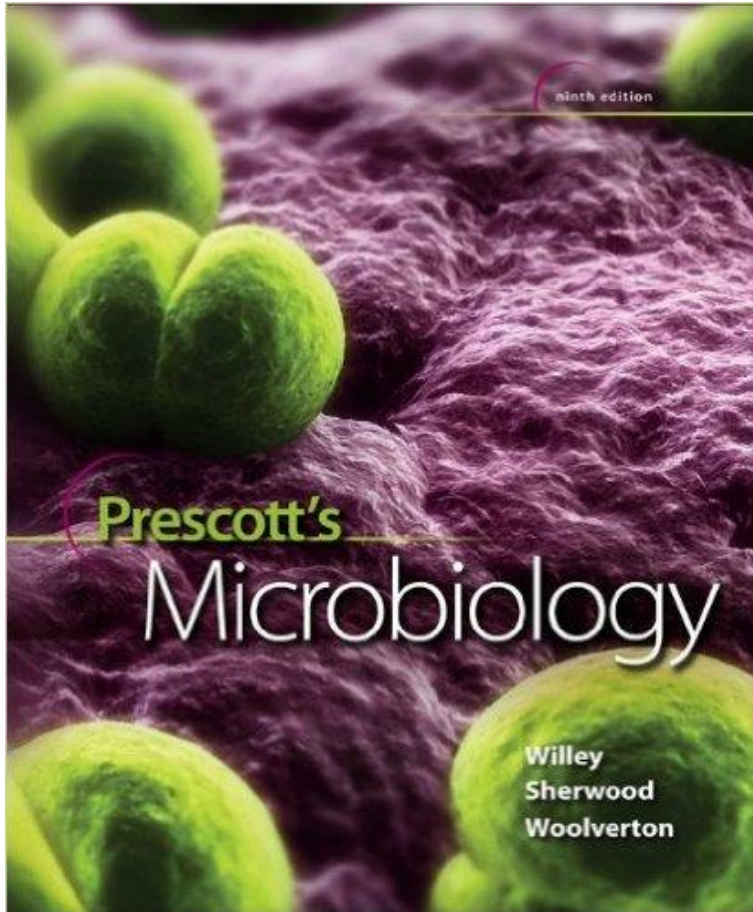

Stanislav Rozsypal
Obecná bakteriologie

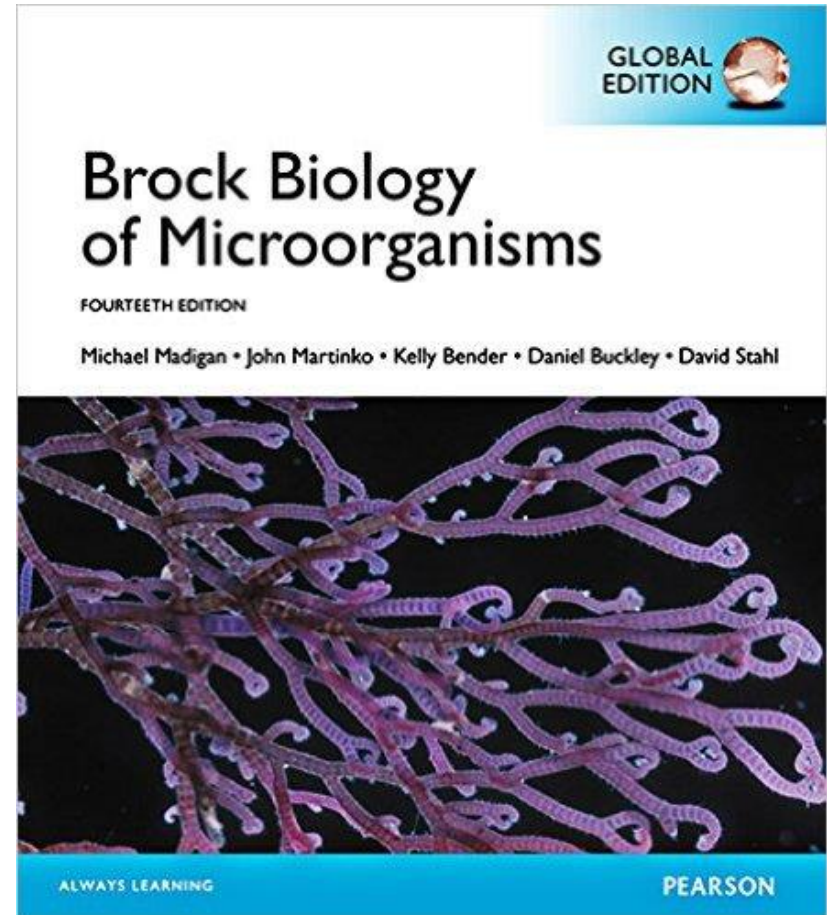

Jiří Schindler
Ze života bakterií
ISBN: 978-80-200-1666-9

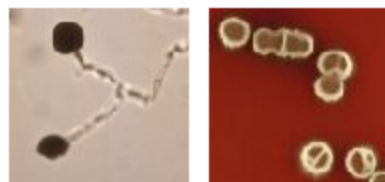
Doporučená literatura

Joanne M. **Willey**
Prescott's Microbiology
ISBN: 0073402400, 978-0073402406

Michael T. **Madigan**
Brock Biology of Microorganisms, Global Edition
ISBN: 1292068310, 9781292068312

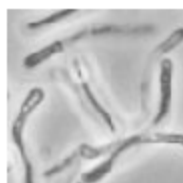
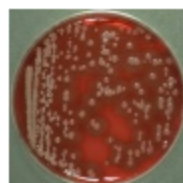

Online Photo Atlas

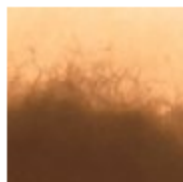
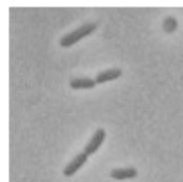
Veterinary Bacteriology and Mycology

[Bacterial Morphology](#), [Fungal Morphology](#), [Phenotyping Tests](#), [Plating Media](#) and [Typing Methods](#).

Food Microbiology

[Bacterial Morphology](#), [Fungal Morphology](#), [Phenotyping Tests](#), [Plating Media](#) and [Typing Methods](#)

Danish version

© Dept. of Vet. Microbiology, KVL, Denmark, 2000.

Organizace výuky a pravidla závěrečného hodnocení

- Výuka 2 h týdně – přednáška
- Studentům budou **ve Studijních materiálech k dispozici přednášky** v pdf
- **Ke zkoušce doporučuji:**
  - studium z uvedené povinné a doporučené literatury
  - studium z poznámek z přednášek
- Zkouška písemná, test 30 otázek (odpovědi „multi choice“ a slovní odpovědi)
- Minimální počet bodů pro úspěšné ukončení: 17

Mikroorganizmy jsou tak malé...

Mohou být opravdu důležité?

- Původci onemocnění
- Zemědělství
- Potravinářský průmysl
- Výroba energie
- Bioremediace
- Biotechnologie

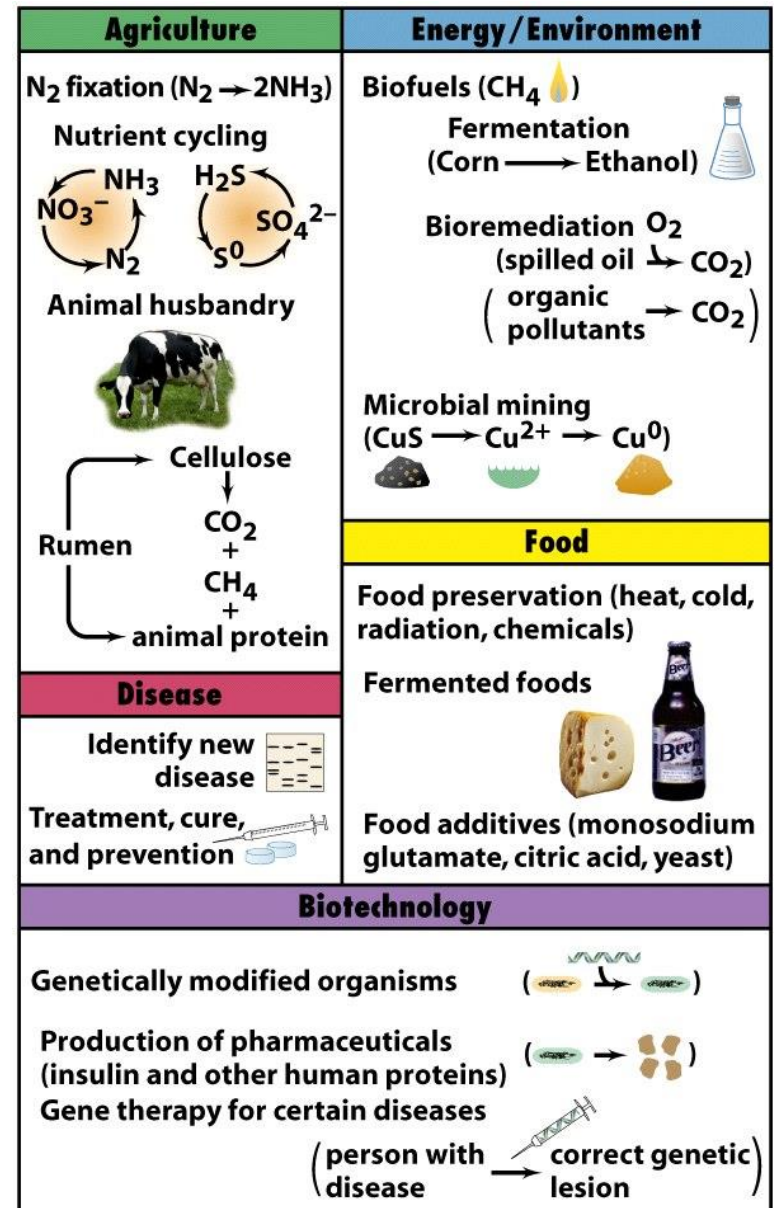
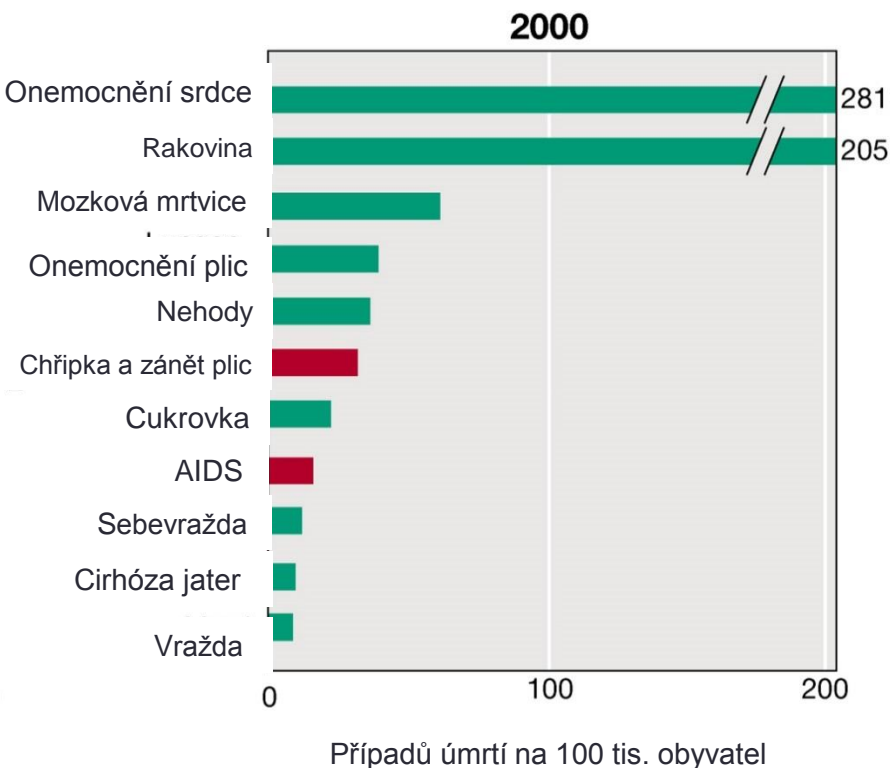
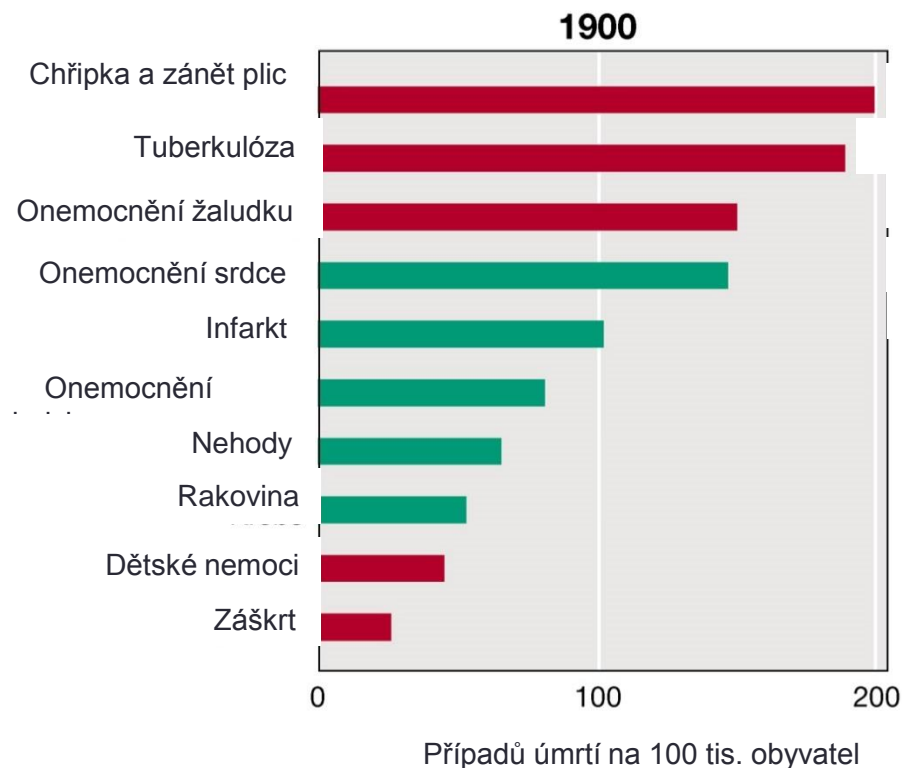
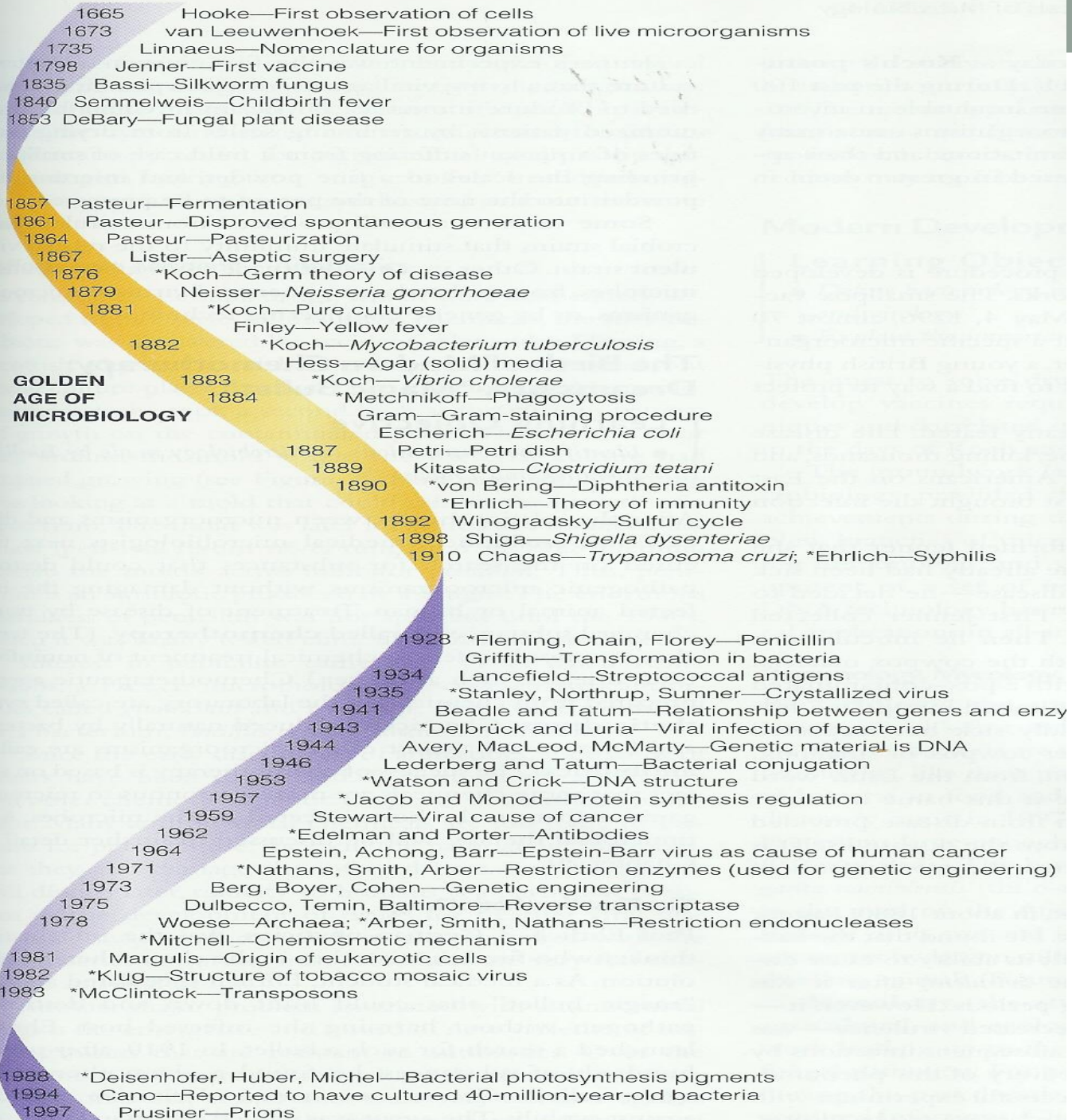

Figure 1-6 Brock Biology of Microorganisms 11/e
© 2006 Pearson Prentice Hall, Inc.

10 nejvýznamnějších příčin úmrtí – vývoj v průběhu století

Zdroj: United States National Center for Health Statistics

Historie mikrobiologie

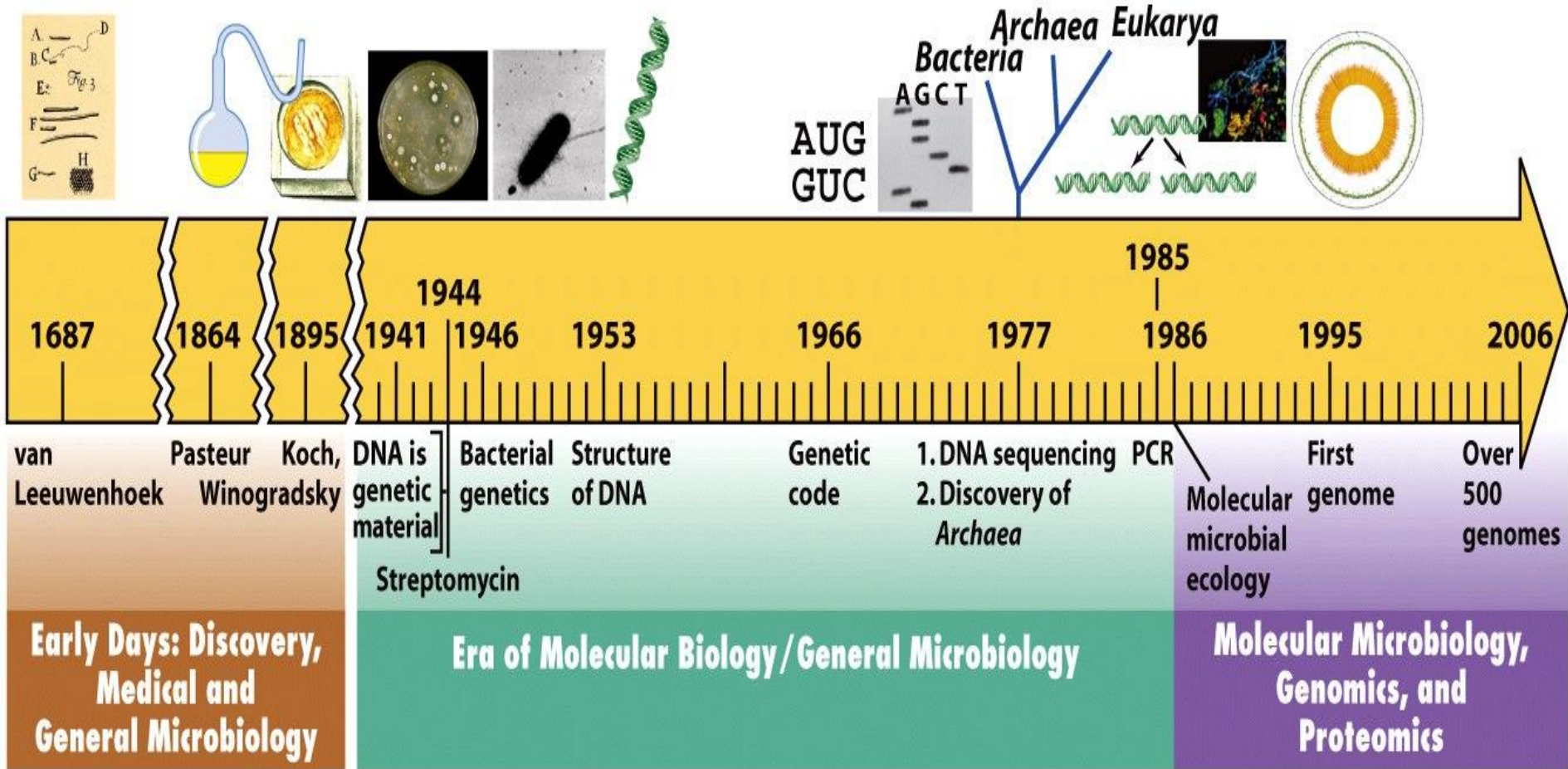
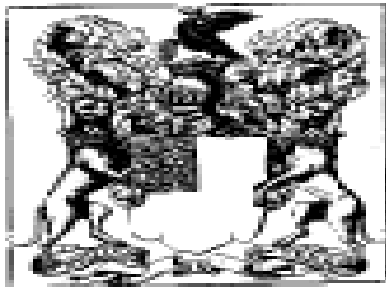

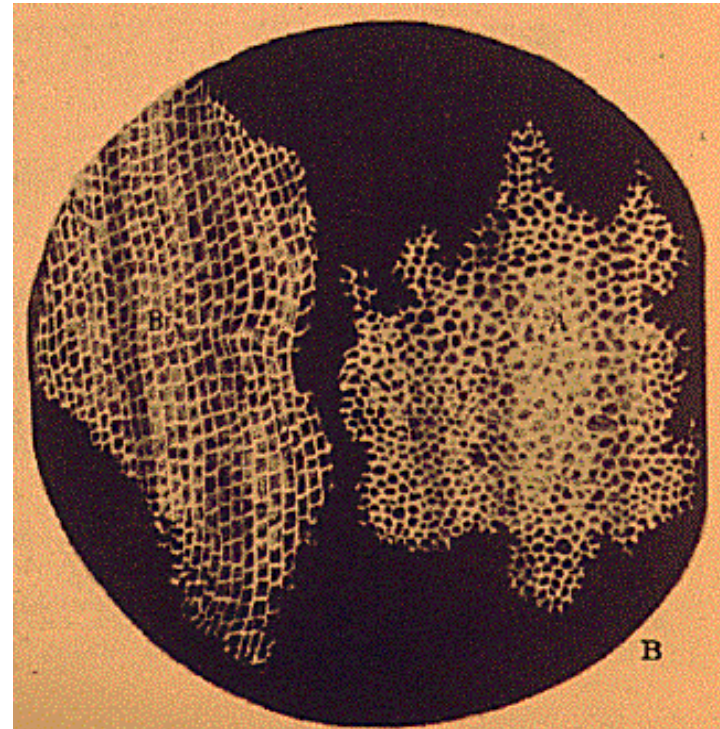
Figure 1-17 Brock Biology of Microorganisms 11/e

Robert Hooke (1635-1703)

MICROGRAPHIA:
DE JONIS
Physiologiae Descriptions
OF
MINUTE BODIES
MADE BY
MAGNIFYING GLASSES:
WITH
OBSERVATIONS and INQUIRIES thereupon.
By **R. HOOKE**, Fellow of the Royal Society.
LONDON: Printed by J. Streater, at the Sign of the Gun, in St. Dunstons Church-yard, 1665.

LONDON: Printed by J. Streater, at the Sign of the Gun, in St. Dunstons Church-yard, 1665.

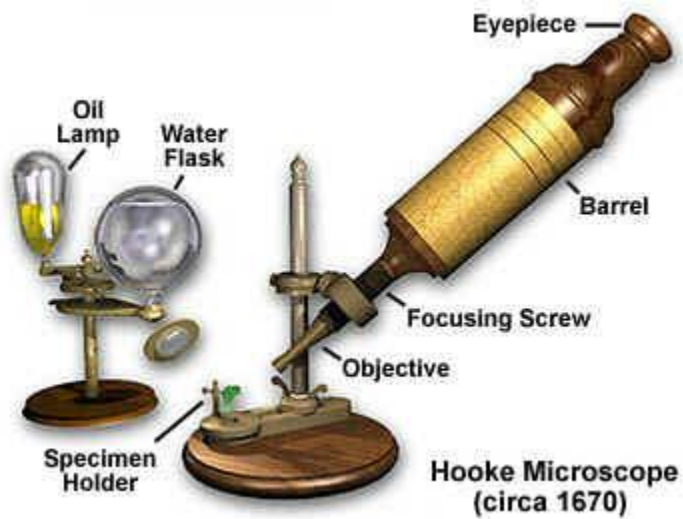

První pozorování buňky

ASM News 54: 183-185 (1665)

„Hookův“ mikroskop

Popularizace mikroskopu a jeho využití

Plíseň rostoucí na kůži

Vynález mikroskopu

Zacharias Janssen - holandský výrobce brýlí

Anton van Leeuwenhoek (1632-1723)

První pozorování živých organizmů

obchodník s textilem v holandském Delftu,
člen městské rady, dvorní zeměměřič

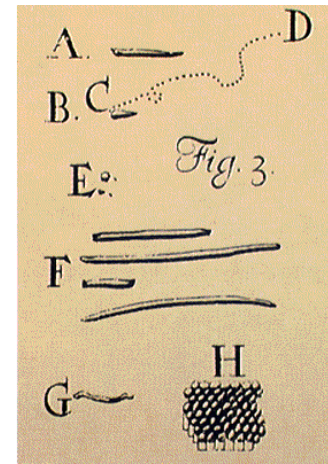

Replika jednoduchého mikroskopu
k pozorování živých organizmů
(zvětšení až 200x)

Leeuwenhoekovy kresby

Pozoroval mikroflóru v biofilmu na vlastních zubech

Kresby bakterií v dopise pro londýnskou Royal Society z roku 1683

Mikroorganizmy označil jako „**little animalcules**“

V 17. století byly mikroorganizmy považovány za „kuriozity přírody“, původ onemocnění byl přisuzován magii

Leeuwenhoekovy preparáty

Řez očním nervem býka

- Pozoroval pod mikroskopem např. vlasy, spermie, vlastní výkaly
- Kresby prvoků, mikromycet a řas

Bakterie *Spirillum* pozoroval v kalné vodě v r. 1674

Carl Linné (1707-1778)

švédský botanik

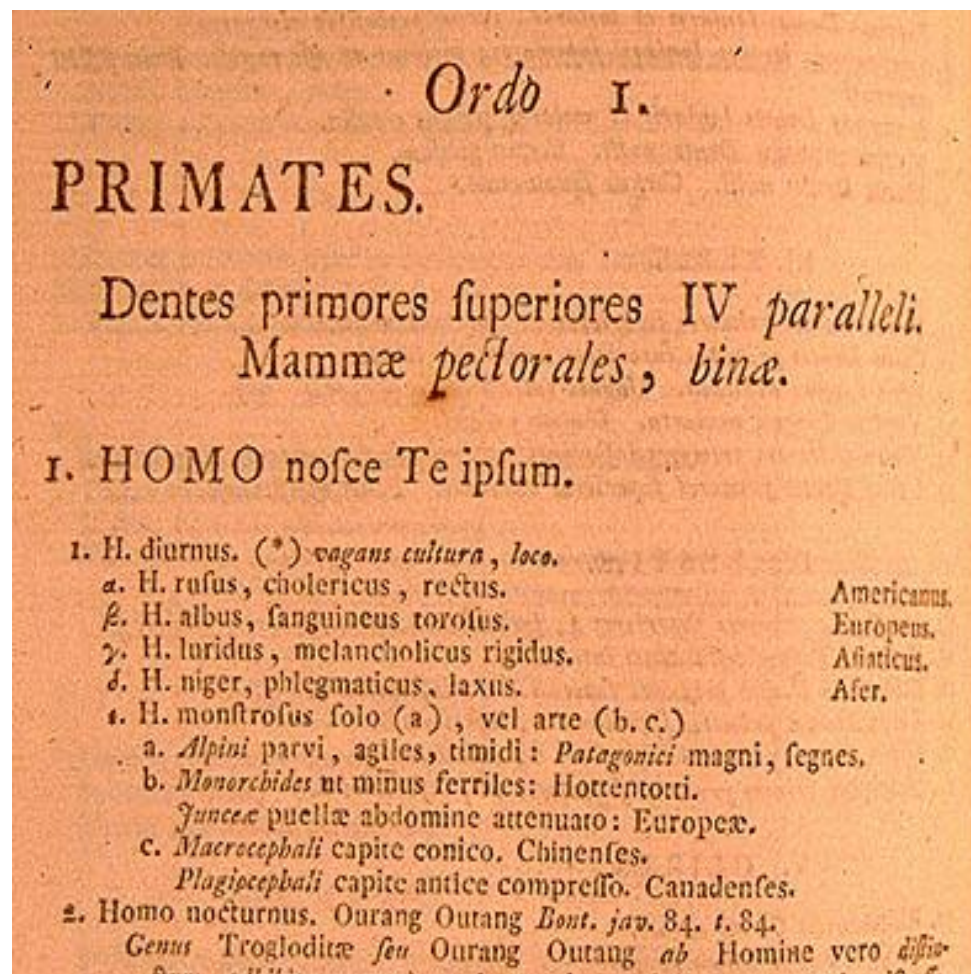

Carolus Linnaeus

Hierarchie
Binomická nomenklatura
Rostliny a živočichové

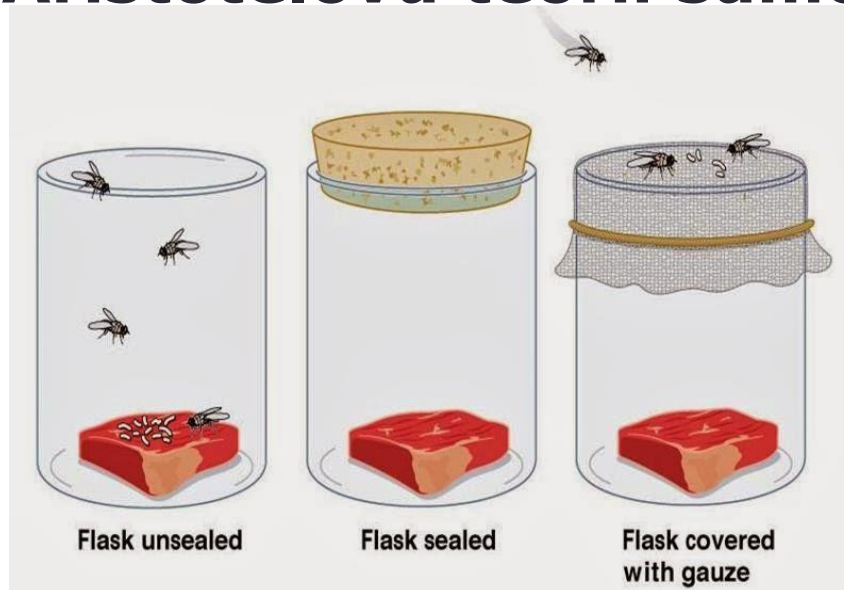
Nomenklatura organizmů
v knize *Systema Naturae*, 1735

Francesco Redi

- **První experiment v historii biologie** v r. 1670
- Série vzorků masa v miskách zakrytých krajkou nebo korkem (ochrana před hmyzem)
- Závěr: maso neprodukuje larvy bez přítomnosti hmyzu, který na něj naklade vajíčka
- **Popírá Aristotelovu teorii samoplození**

(400 před n.l.)

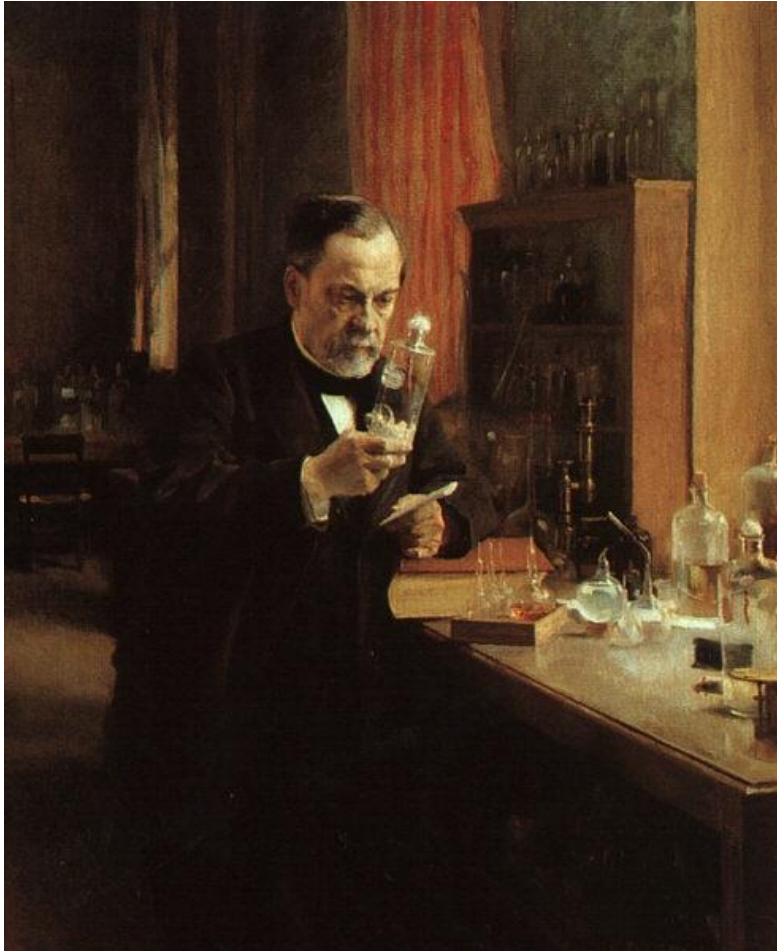
Edward Jenner (1749 – 1823) britský lékař vakcinace proti pravým neštovicím (1798)

„otec
imunologie“

osmiletý James Phipps

Louis Pasteur (1822-1895)

„otec mikrobiologie“

- Mikroorganizmy jsou příčinou nemocí
- Fermentace
- Pasteurace

Knihy o pivu

Knihy o vínu

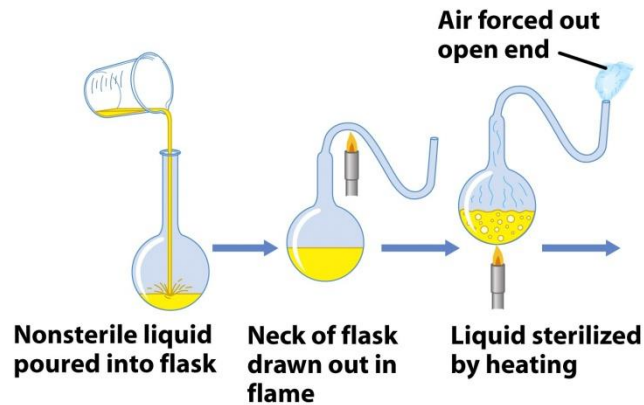

Figure 1-11a Brock Biology of Microorganisms 11/e
© 2006 Pearson Prentice Hall, Inc.

Slavný Pasteurův experiment s lahví s labutím hrdlem (1854)

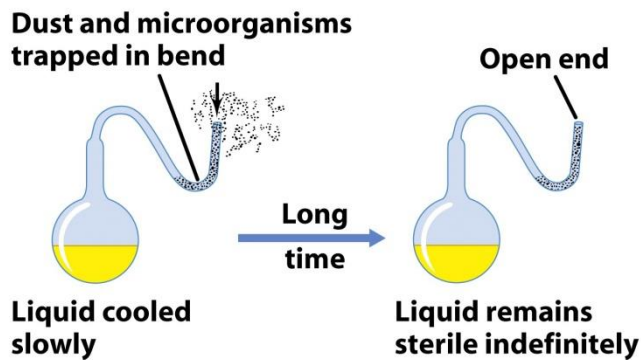

Figure 1-11b Brock Biology of Microorganisms 11/e
© 2006 Pearson Prentice Hall, Inc.

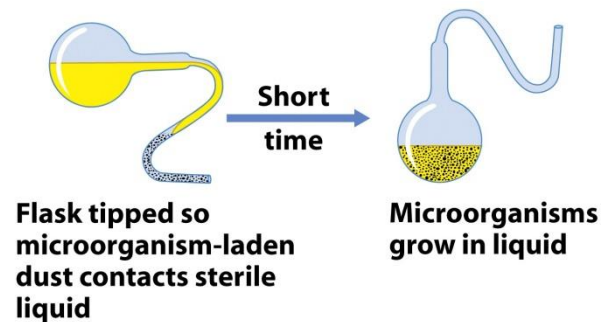
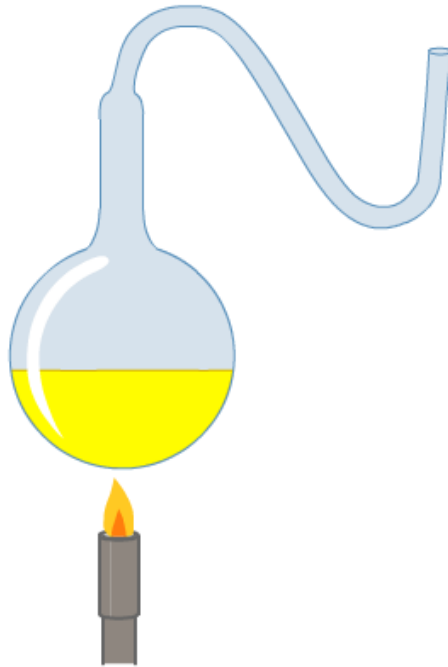

Figure 1-11c Brock Biology of Microorganisms 11/e
© 2006 Pearson Prentice Hall, Inc.

Pasteur's Experiment

In his famous experiment with swan-necked flasks, Louis Pasteur disproved the 19th century hypothesis of spontaneous generation, which states that living organisms can originate from nonliving matter.

Select **GO TO ANIMATION** to begin the web tutorial.

GO TO ANIMATION

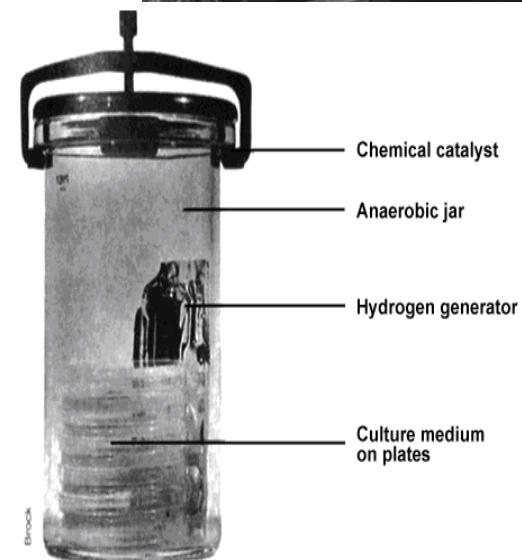
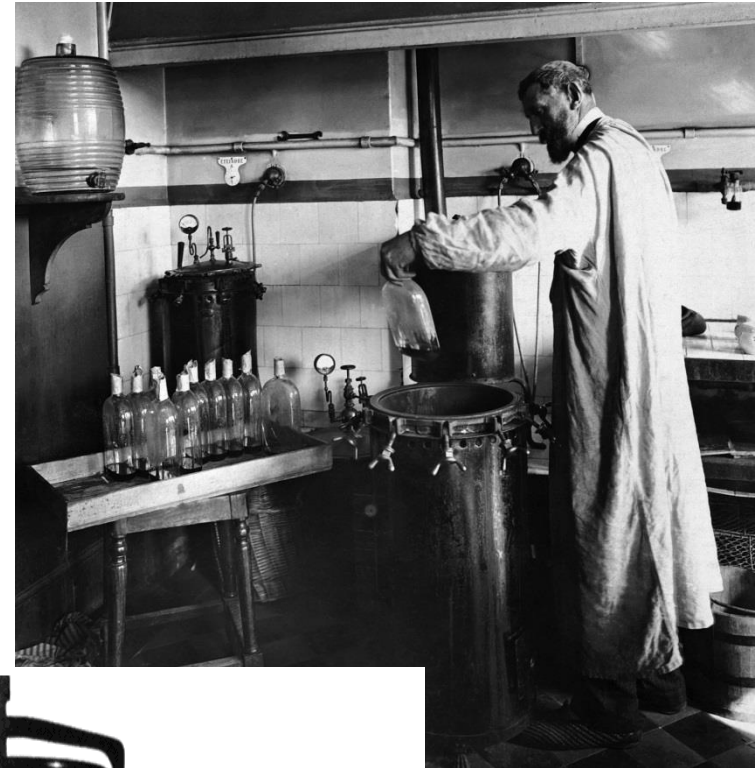
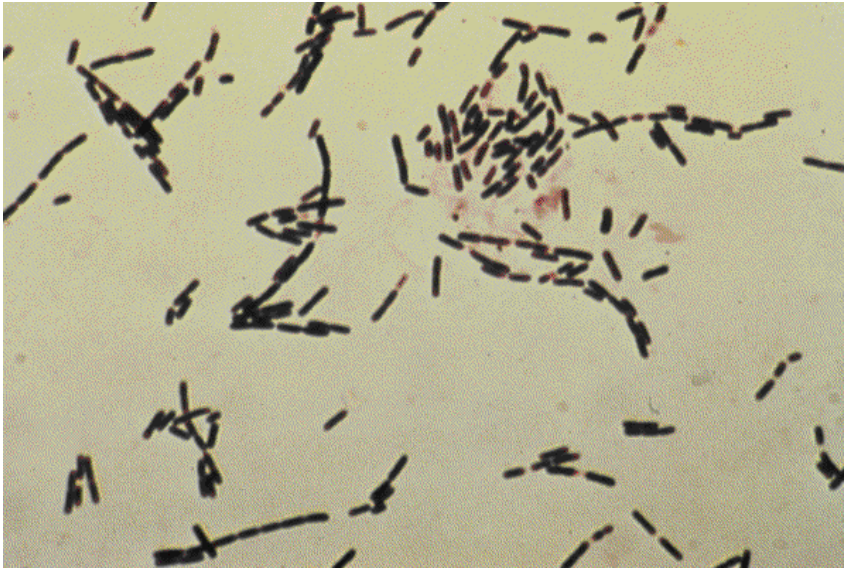

Louis Pasteur

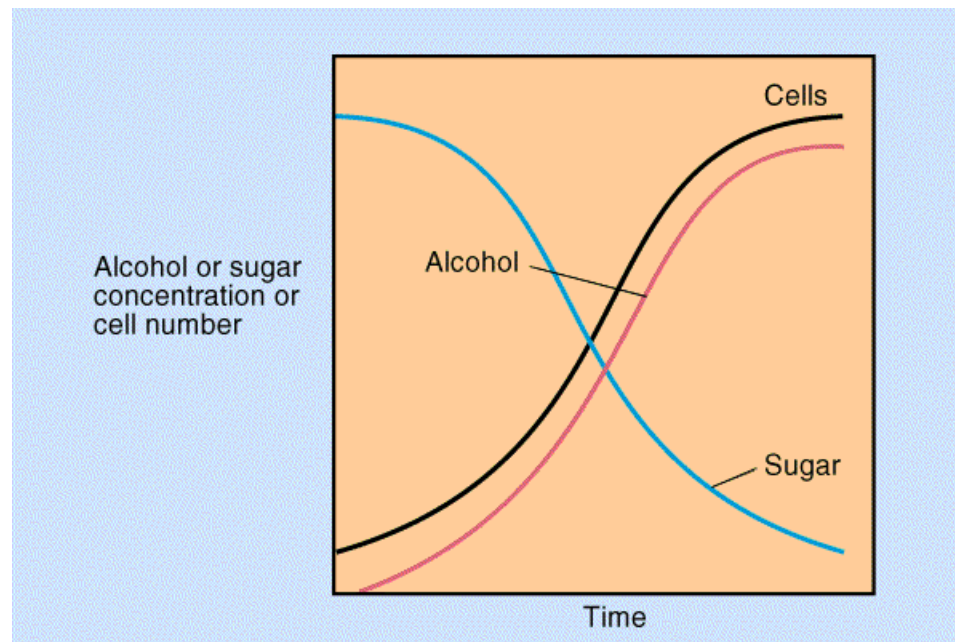
- 1857 studium fermentace
- 1860 původce choroby bource morušového (*Nosema bombycis*)
- 1862 vyvrácení teorie samoplození mikroorganismů (živé organizmy mají původ v neživé hmotě)
- 1864 příčinou přeměny vína v ocet je mikroorganismus „*Mycoderma cети*“, v množení se jí zabrání zahřátím (pasteurace)
- 1864 – 1876 příčinou etanolového, mléčného a máselného kvašení jsou živé mikroorganismy, nikoliv „fermenty“ (vs. Liebig)
- 1879 studium cholery drůbeže (*Pasteurella*) a imunity slepic
- 1881 vyvinul vakcínu proti sněti slezinné (veřejný pokus: ovce)
- 1882 sérum proti vzteklině vyzkoušeno na zvířatech
- 1885 sérum proti vzteklině vyzkoušeno na člověku

Louis Pasteur

- život bez kyslíku
u mikroorganismů

Louis Pasteur - mikroorganizmy jsou zodpovědné za kvasné procesy, efektivita aerobního metabolismmu (1857)

Ignaz Filip Semmelweiss (1818-1865)

1847 - ve vídeňské porodnici zavedl dezinfekci rukou mezi vyšetřeními (a po pitvách)

vymýcení horečky omladnic (poporodní sepse způsobené bakteriemi)

Pozn.: neprokázal agens způsobující onemocnění, přestože si všiml shody příznaků u zemřelého lékaře a ženy po porodu, nikdy nenechal vzorky mikroskopovat

Sherwin B. Nuland
Špinavé ruce
Mikrobi, horečka
omladnic
a podivuhodný
příběh Ignáce
Semmelweisse

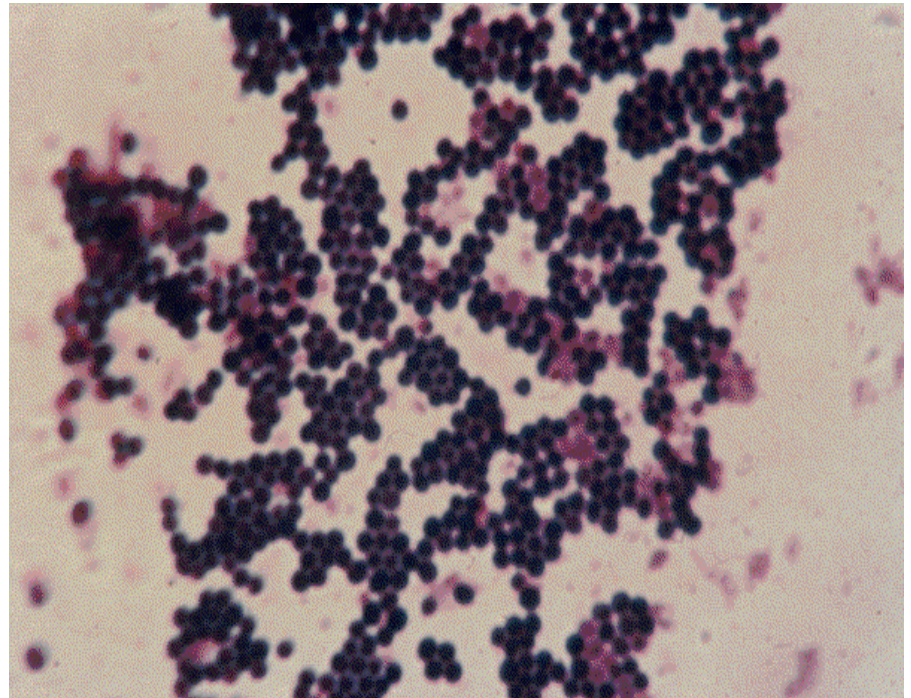
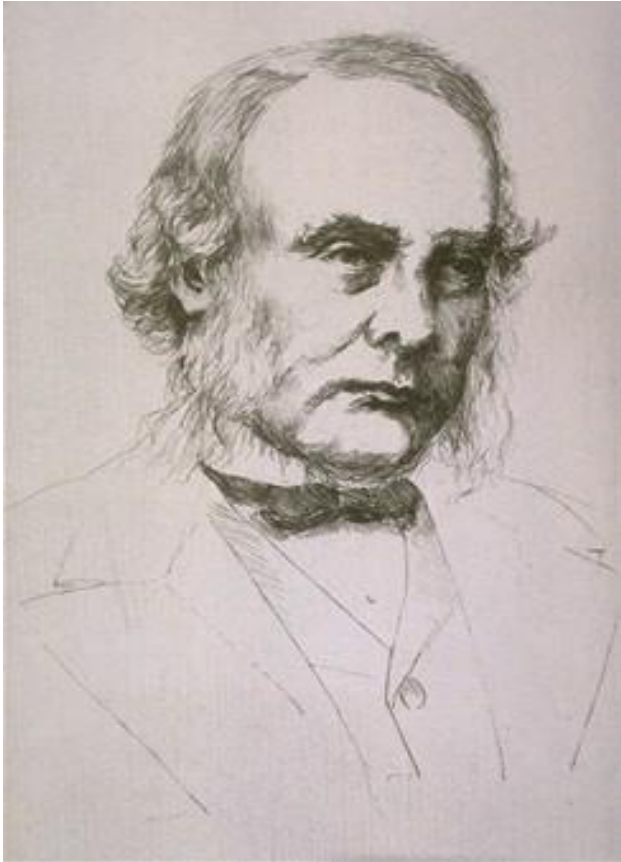
nakladatelství
Dokořán

Překlad Marta
Jakešová
ISBN 80-7363-002-8

Streptococcus pyogenes
Zdroj: Wikimedia

Joseph Lister – aseptické metody v chirurgii (1864)

Robert Koch (1843-1910)

německý lékař a mikrobiolog
zakladatel bakteriologie

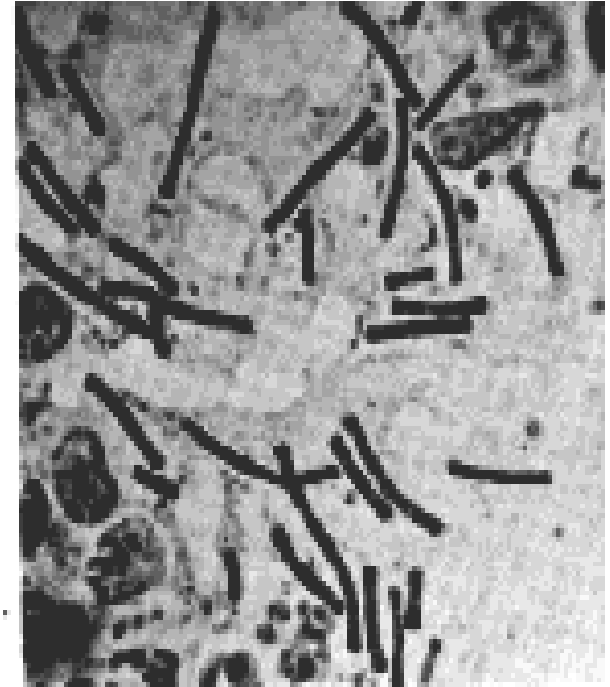
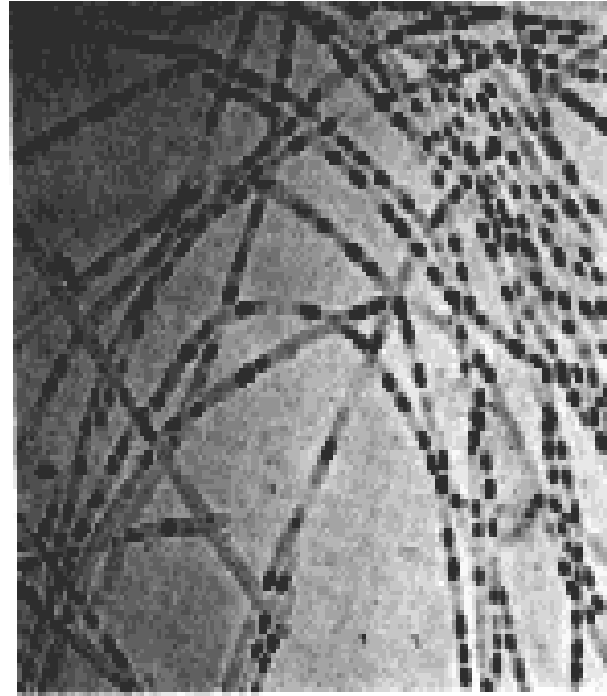
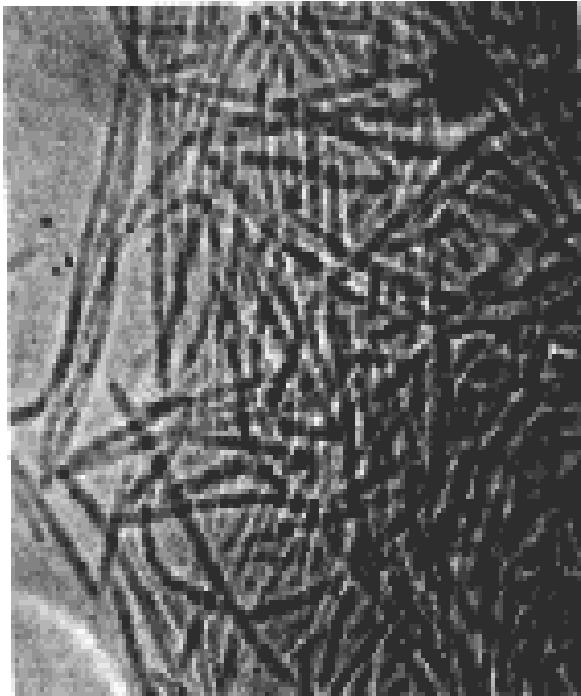
Robert Koch

Od roku 1982 se 24. březen připomíná jako Světový den tuberkulózy.

- Potvrdil Pasteurovu teorii o mikroorganizmech jako původcích nemocí („germ theory“)
- Zavedl metodiku kultivace čistých kultur

- 1876 kultivace původce sněti slezinné (*Bacillus anthracis*) - počátky vědeckého výzkumu nakažlivých nemocí
- 1877 barvení mikrobů anilinovými barvami
- 1877 společně s Tyndallem: zničení spor bacilů je možné jen zahřátím na teplotu $>100^{\circ}\text{C}$ nebo opakovaným varem
- 1882 společně s Hessem: příprava tuhých médií (želatina, agar) pro izolaci a kultivaci mikrobů
- 1882 objev původce tuberkulózy (*Mycobacterium tuberculosis*, 'BK')
[Nobelova cena 1905]
- 1883 objev původce cholery (*Vibrio cholerae*), Egypt

Robert Koch: Etiologie anthraxu (1876)

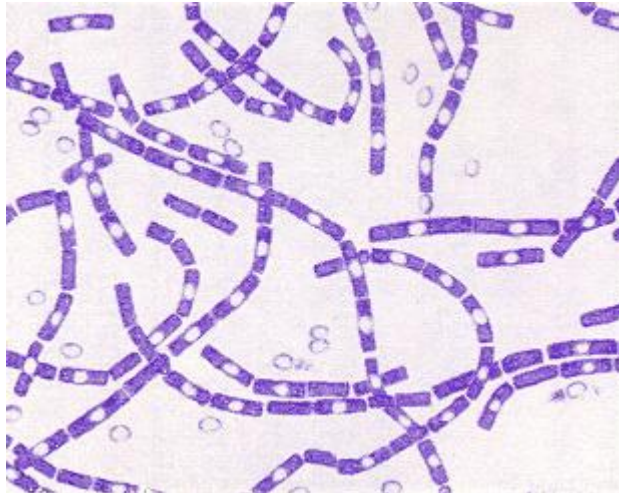
Kochovy mikrofotografie kultur *Bacillus anthracis*

Kožní léze způsobené anthraxem

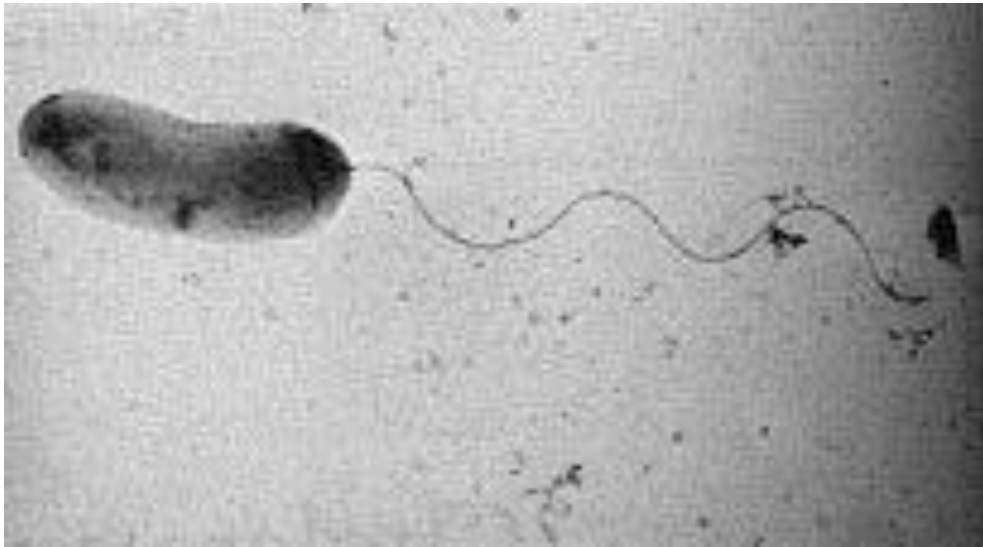
Zdroj: *Bravata, DM; Holty, JE; Liu, H; McDonald, KM; Olshen, RA; Owens, DK (2006): Systematic review: a century of inhalational anthrax cases from 1900 to 2005. Annals of Internal Medicine 144 (4): 270–80.*

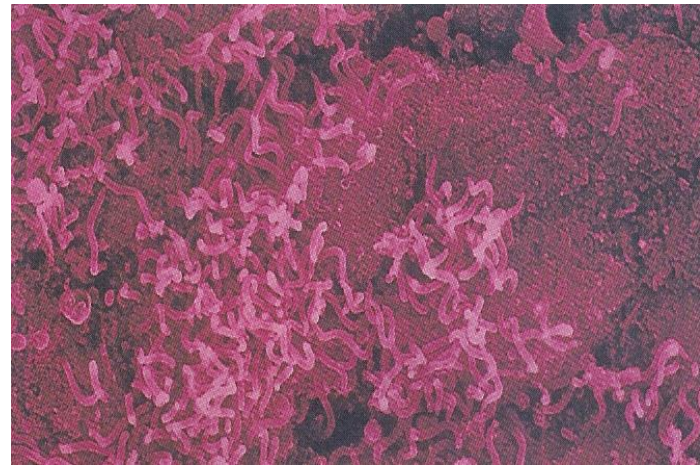
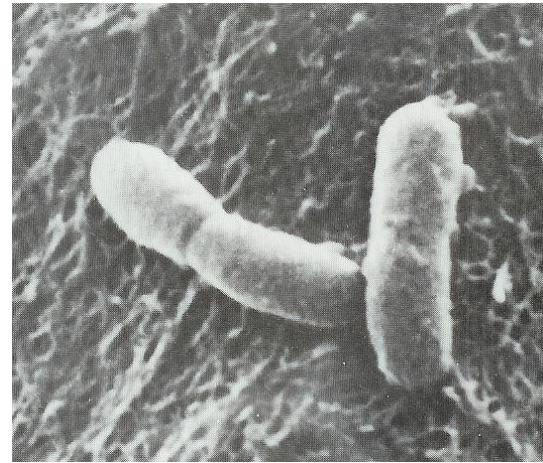
Bioterrorismus – použití biologických agens za účelem smrti nebo vyvolání onemocnění populací

Zdroj: textbookofbacteriology.net
zvětšení 1000x

Vibrio cholerae - 1883

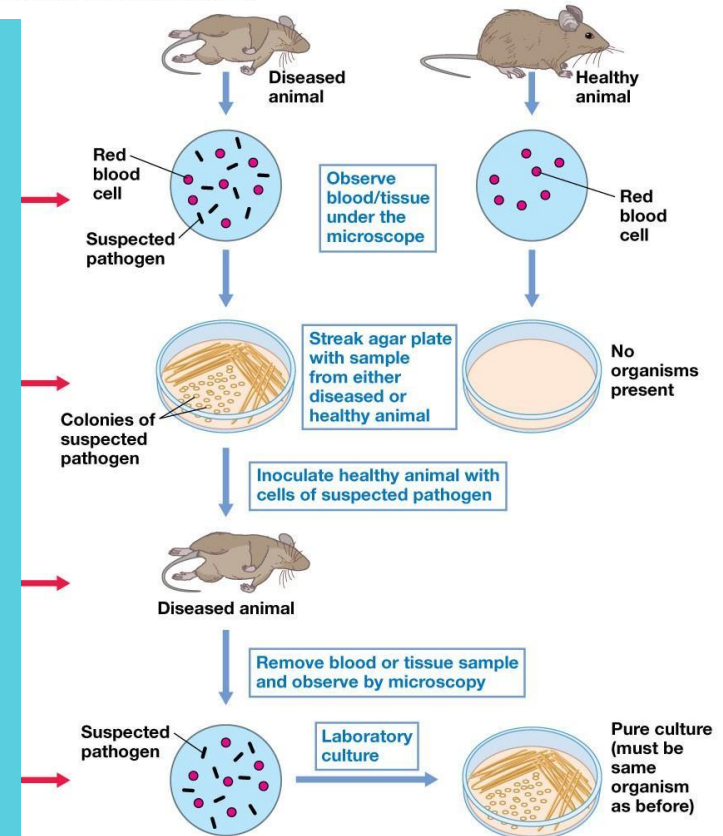
Fotografie: elektronový mikroskop, Leodotia Pope,
Department of Microbiology, University of Texas, USA

Kochovy postuláty (1876)

1. Z nemocného jedince musí být mikrob opakovaně izolován, nesmí se vyskytovat ve zdravém jedinci
2. Mikrob musí být izolován v čisté kultuře
3. Po naočkování čisté kultury vnímavému zvířeti se musí vyvinout typické onemocnění
4. Z tohoto zvířete musí být izolován tentýž mikrob

KOCH'S POSTULATES

Kochovy postuláty - animace

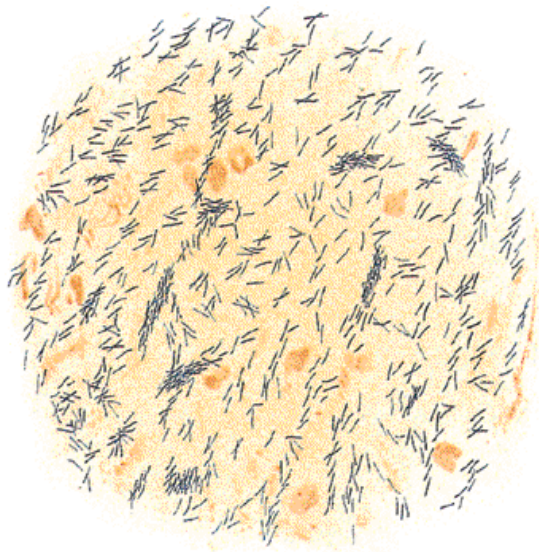
Koch's Postulates

In the 19th century, Robert Koch provided the first experimental evidence for the theory that microorganisms cause disease. Through his work he developed criteria, now called Koch's postulates, for proving that a specific microorganism causes a specific disease. With these postulates as a guide, Koch and other microbiologists discovered the causes of many important diseases of humans and other animals.

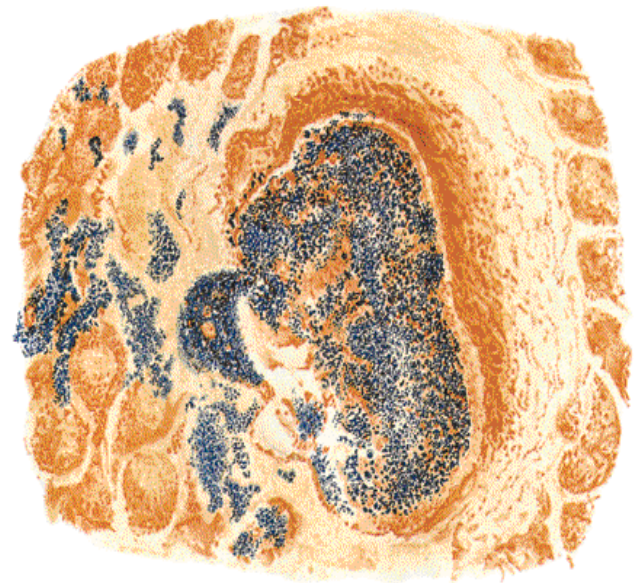
Select **GO TO ANIMATION** to begin the web tutorial.

[GO TO ANIMATION](#)

Robert Koch - objev původce tuberkulózy (1882)

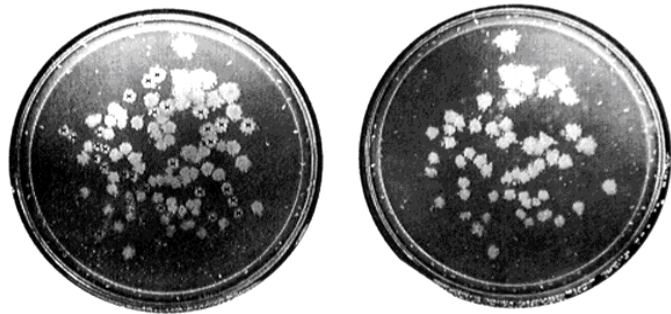
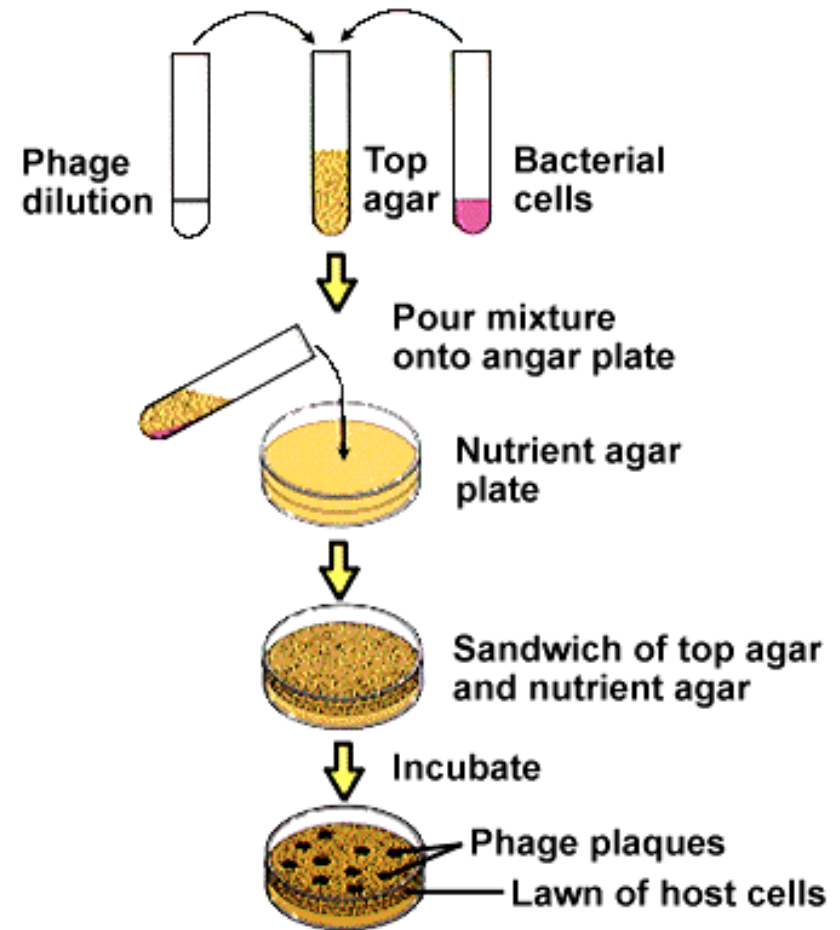
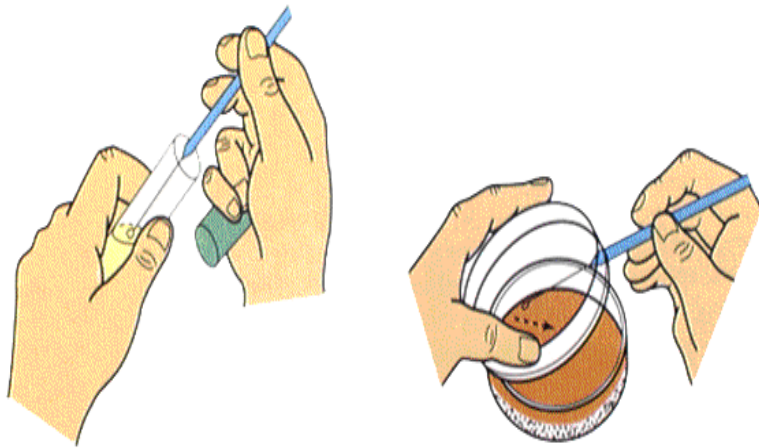
Bakterie ve sputu pacienta

Řez plicním uzlíkem

Mycobacterium tuberculosis

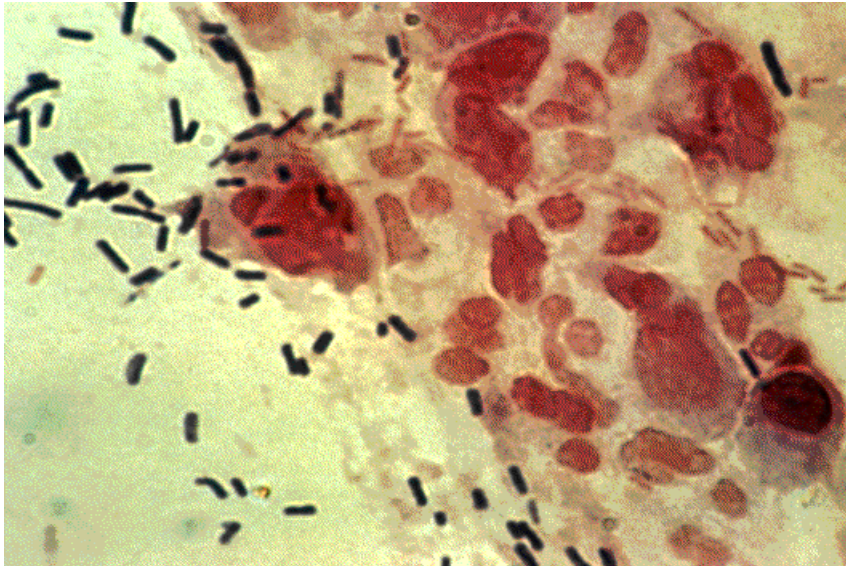
Koch a Hess - zavedení pevných půd pro kultivaci mikroorganismů (1882)

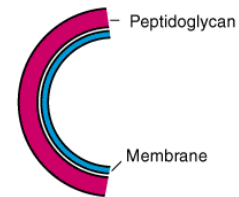
Z historie mikrobiologie

- 1877 - SCHLOESING, MÜNTZ: nitrifikace půdy je dílem mikroorganismů
- 1878 - **SÉDILLOT**: první použití termínu 'mikrob'
- 1879 - **NEISSER**: objev původce kapavky (*Neisseria gonorrhoeae*)
- 1879 - HANSEN: objev původce malomocenství *Mycobacterium leprae*)
- 1880 - EBERTH: objev původce břišního tyfu (*Salmonella typhi*)
- 1882 - LÖFFLER, SCHÜTZ: objev původců červeny a vzhřivky
- 1883 - KLEBS: tyčinkovité bakterie v hrdle nemocných záškrtem
- 1884 - MEČNIKOV: fagocytóza mikroorganismů
- 1884 - LICHTHEIM: patogenita houby *Absidia corymbifera* u člověka
- 1884 - LÖFFLER: kultivace původce záškrtu (*Corynebacterium diphtheriae*) v koagulovaném séru s bujonem a glukózou
- 1884 - GAFFKY: izolace a kultivace *Salmonella typhi* - viz 1880
- 1884 - NICOLAIER: mikroskopický průkaz původce tetanu
- 1884 - **ESCHERICH**: izolace *Bacterium coli* (dnes *Escherichia coli*)
- 1884 - **GRAM**: diferenční barvení bakterií

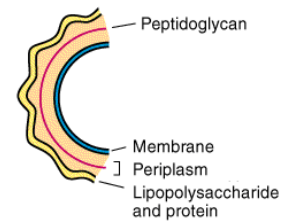
Hans Christian Joachim Gram

Gram-positive

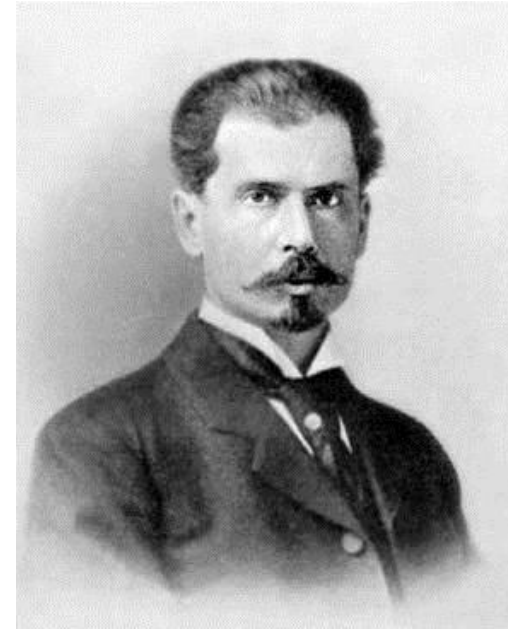
Gram-negative

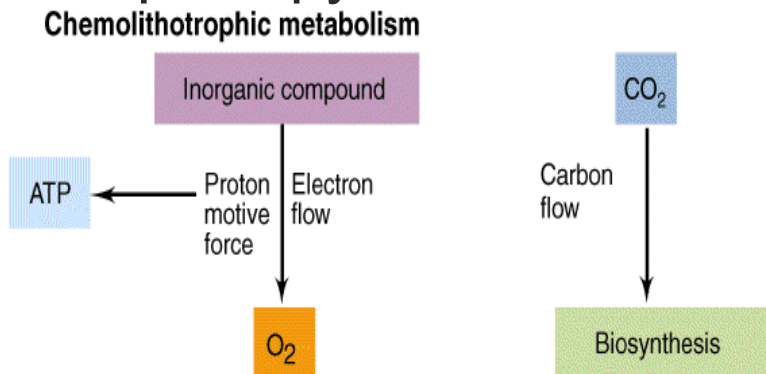
Barvení bakterií dle Grama - 1884

Sergej Vinogradskij (1856-1953)

- ruský mikrobiolog
- člen Petrohradské akademie věd,
Francouzské akademie věd,
Královské společnosti v Londýně
- studoval bakteriální procesy probíhající v půdě
- izoloval nitrifikační bakterie
- objevil chemolitotrofii
- zformuloval principy koloběhu látek v přírodě

zakladatel půdní
mikrobiologie

Konec „zlaté éry“ mikrobiologie

- **1914** – v době 1. světové války utlumen výzkum v oblasti mikrobiologie (uzavřen Pasteurův institut v Paříži)
- Výzkum zaměřen na vývoj antibakteriálních sér potřebných pro válečnou medicínu (lepra, tuberkulóza, tyfus, záškrť, tetanus...)

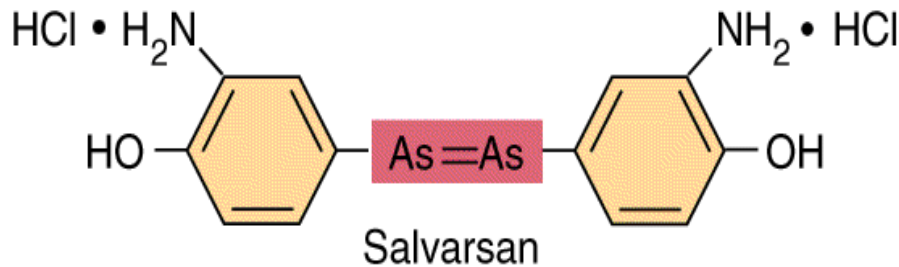
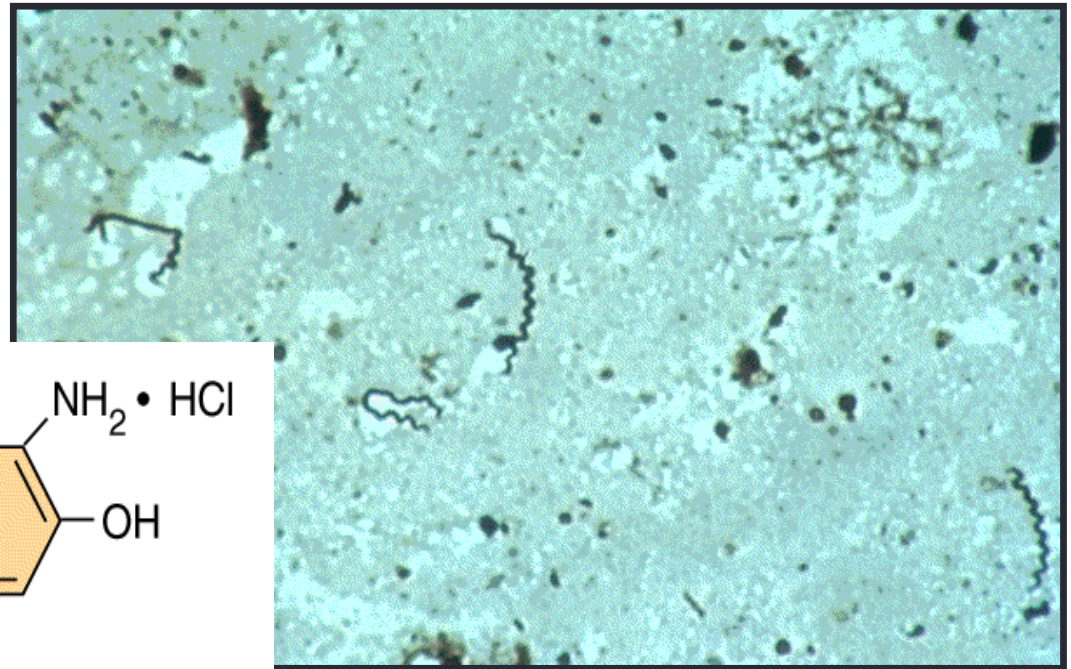
Paul Ehrlich

zakladatel „moderní chemoterapie“

(Nobelova cena : 1907)

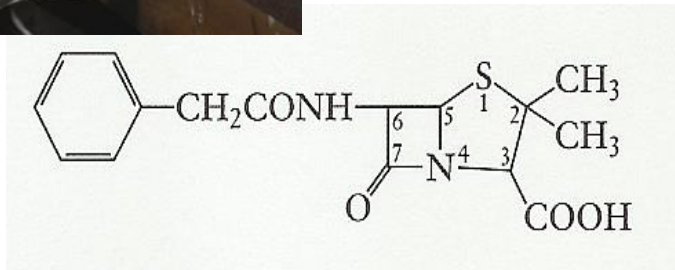
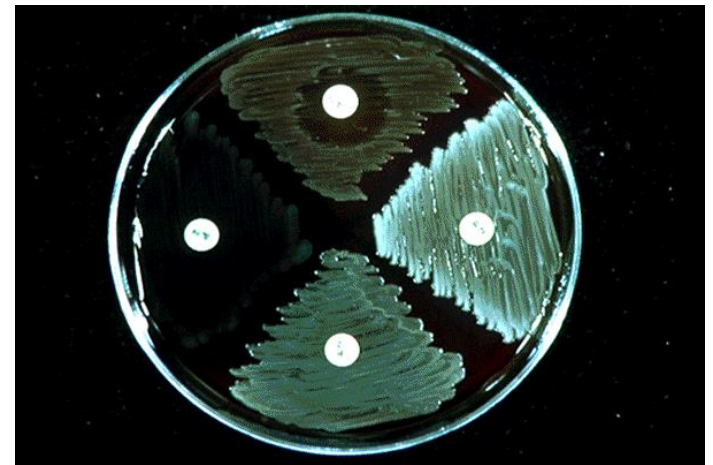
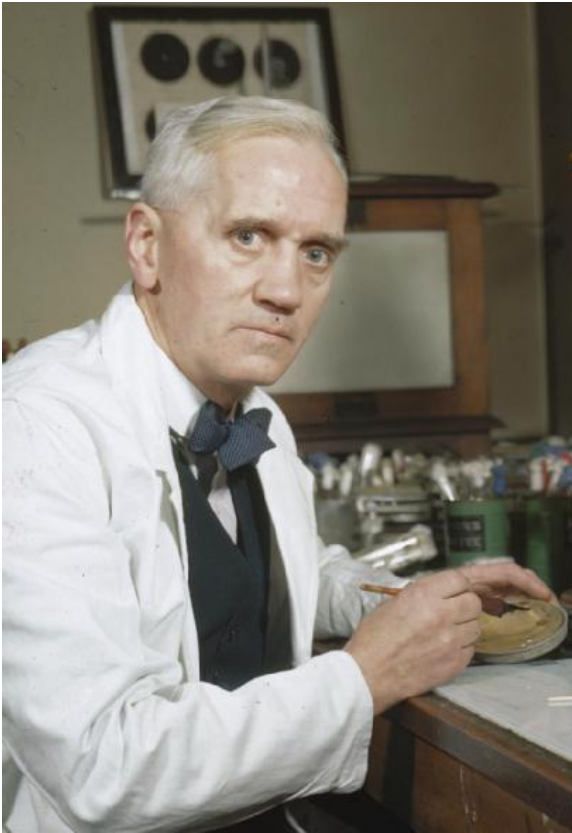
Paul Ehrlich

Treponema pallidum - původce syfilis

Alexander Fleming (1881 – 1955)

objev penicilínu 1928, Nobelova cena: 1945

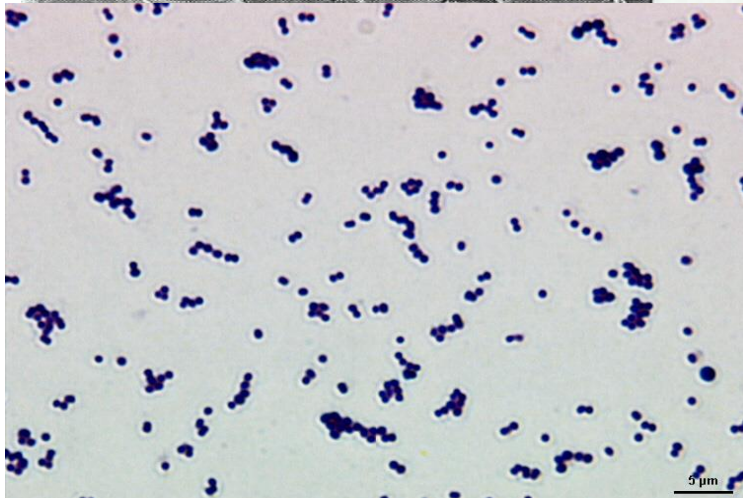
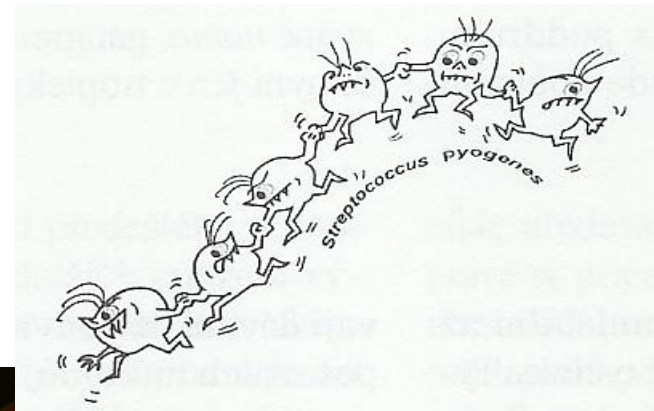

Alexander Fleming

Rebecca C. Lancefield (1895 – 1981)

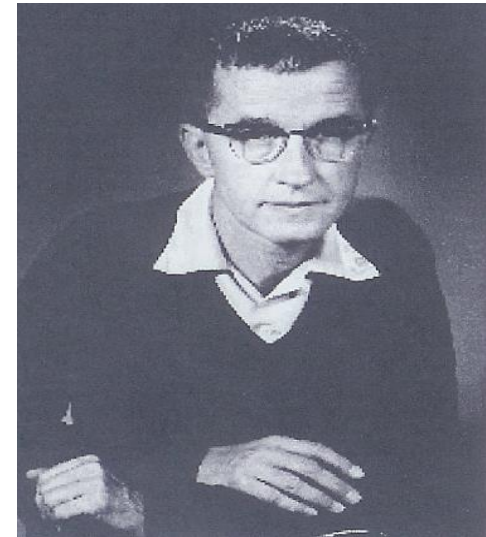
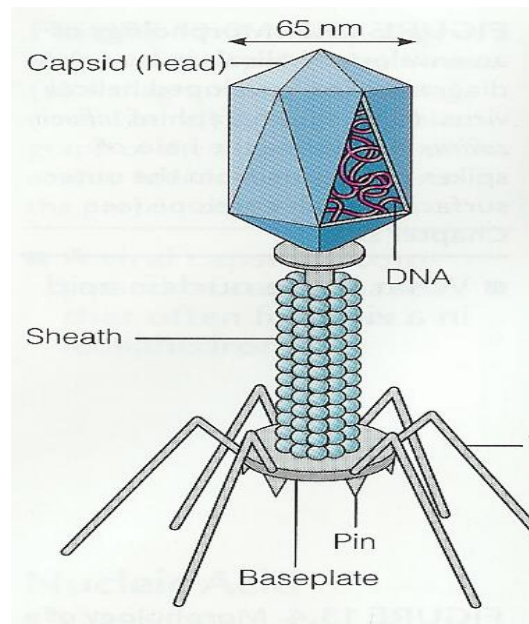
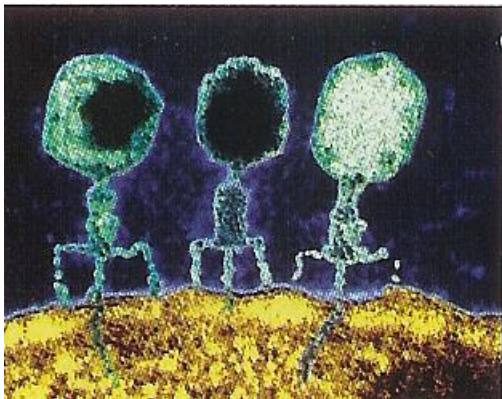
Popis streptokokových antigenů - 1934

Popis virové infekce bakterií - 1943

Salvatore Luria

Max Delbrück

Luria, S. E., Delbrück, M.: *Mutations of bacteria from virus sensitivity to virus resistance*. Genetics 28, 491 (1943)

„Moderní éra“ mikrobiologie ve 20. stol.

Odvětví mikrobiologie:

- Lékařská mikrobiologie a imunologie
  - Zemědělská mikrobiologie a průmyslová mikrobiologie
(na základě koncepce Beijerincka a Winogradskeho)
  - Mikrobiologie vodních ekosystémů a půdní mikrobiologie
  - Mikrobiální ekologie (60. – 70. léta)
  - Mikrobiální systematika
  - Mikrobiální fyziologie
  - Cytologie
  - Mikrobiální biochemie
  - Bakteriální genetika
  - Virologie
  - Molekulární biotechnologie
- a. Biotechnologie*
- b. Genomika (transkriptomika, proteomika, metabolomika)*

Další významná data....

1943 - 44: KIMURA, HOTTA: izolace viru dengue

1943 - 44: ESSEN, LEMBKE: průkaz viru infekční žloutenky

1944: **WAKSMAN:** objev streptomycinu, prvního účinného antibiotika proti tuberkulóze [výroba od roku 1949, Nobelova cena 1952]

1944: **SABIN:** izolace virů horečky papatači (SFN, SFS) z krve pacientů a průkaz vektoru (*Phlebotomus*, koutule)

1944: **AVERY,** MacLEOD, McCARTY: důkaz přenosu genetické informace u bakterií (*Streptococcus pneumoniae*) pomocí čisté DNA (DNA je chemickým základem dědičnosti)

1945: **DELBRÜCK:** přepis sekvence nukleotidů DNA do sekvence aminokyselin v proteinech

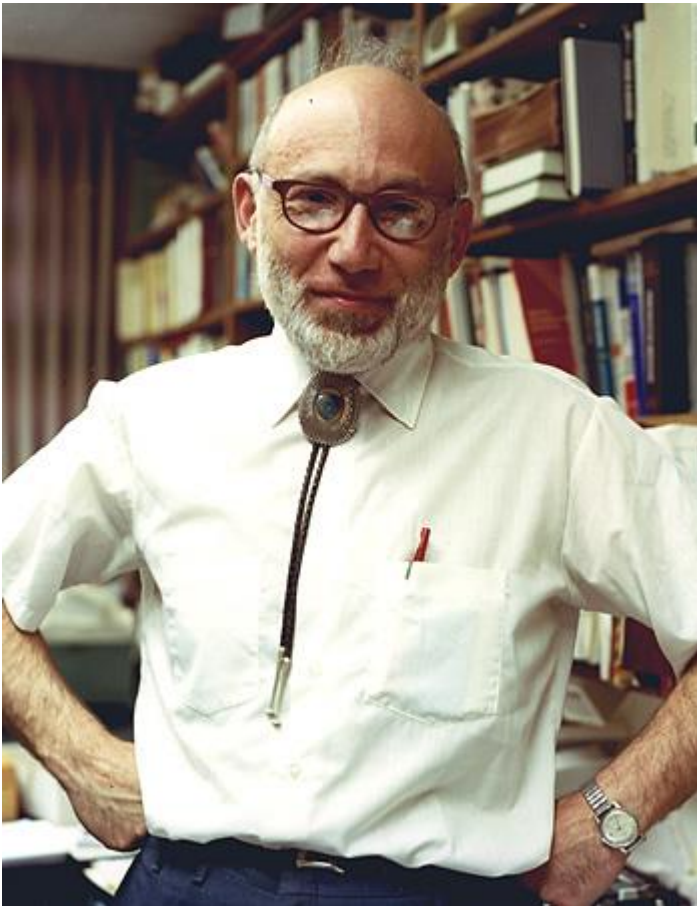
1946: **LEDERBERG,** TATUM: důkaz přenosu genetické informace u bakterií (*Escherichia coli* K12) konjugací [Nobelova cena 1958]

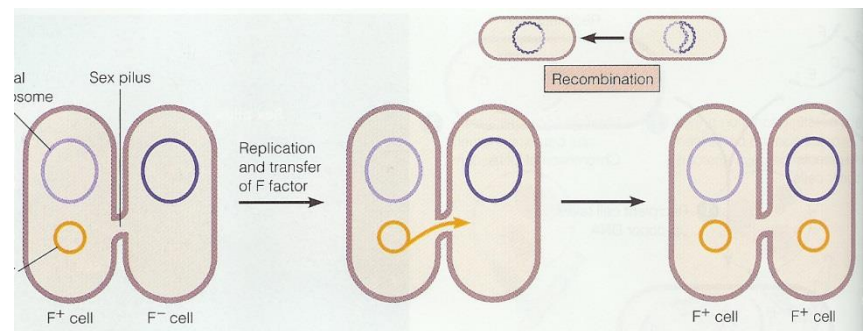
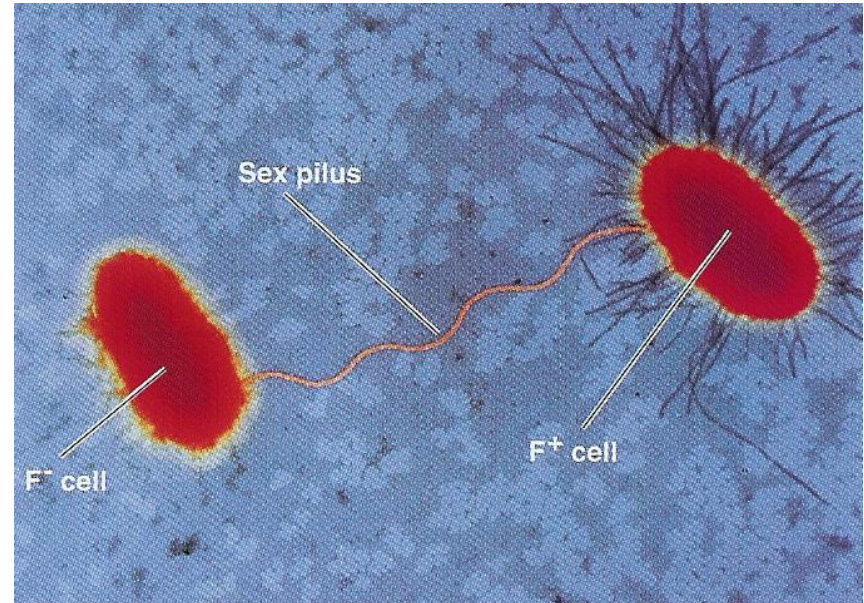
Popis konjugace u bakterii - 1946

Nobelova cena 1958

Joshua Lederberg (1928 – 2008)

Source: U.S. National Library of Medicine,
Profiles in Science

James Watson a Francis Crick

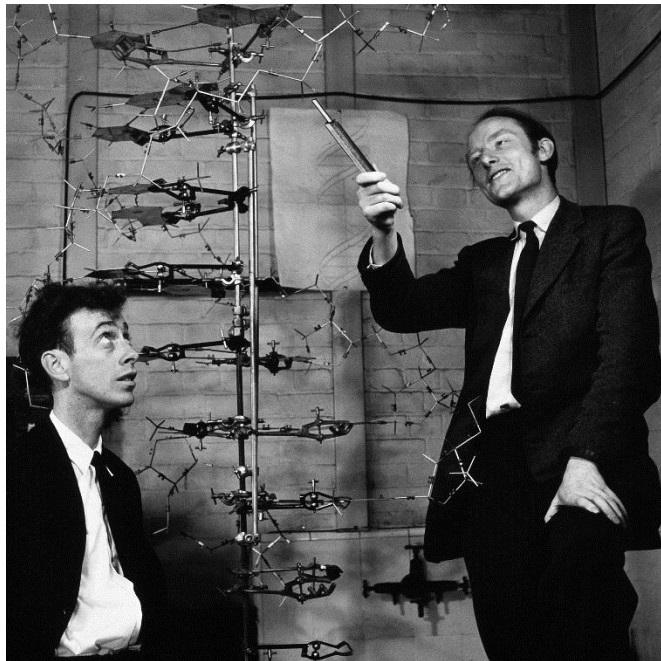

Foto: thehistoryblog.com

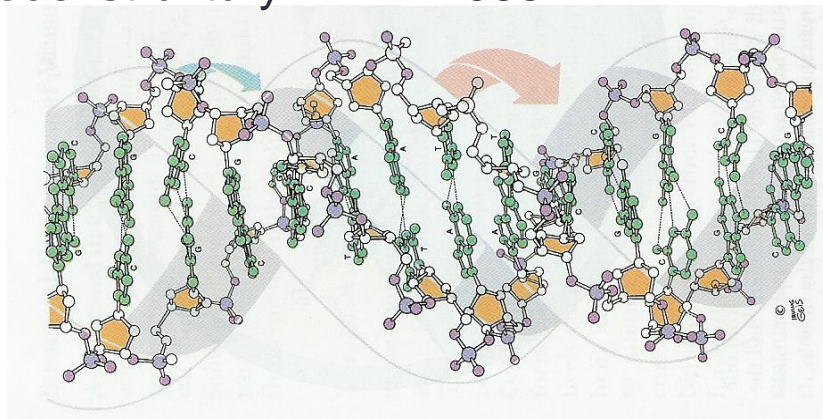

rentgenová
difrakce

Rosalind Franklin
rentgenová
krystalografie

3D model struktury DNA - 1953

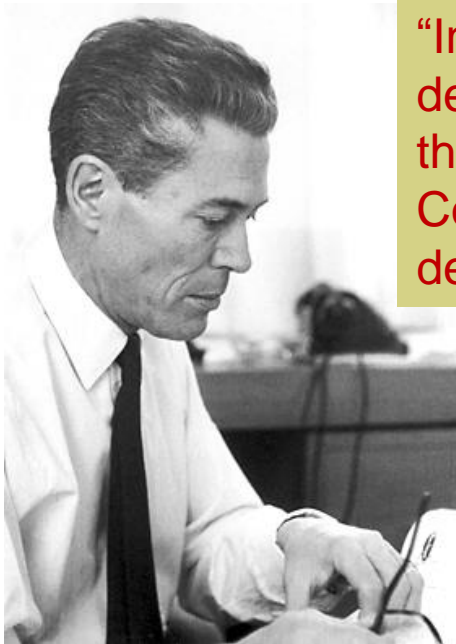

Nobelova cena - 1962

Poválečná mikrobiologie

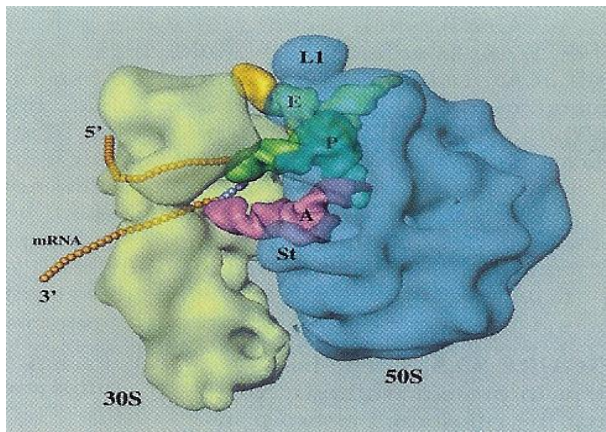
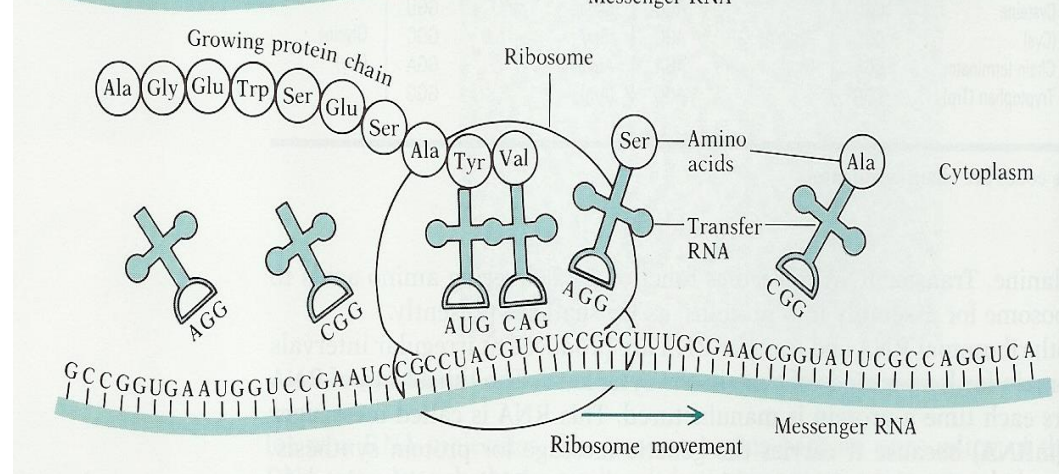
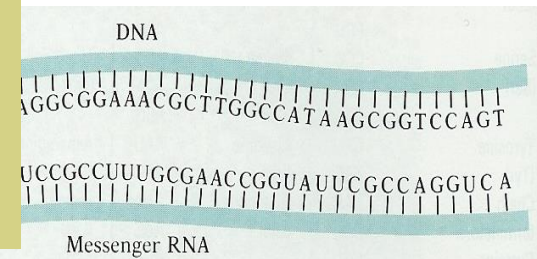
- 1954:** **SALK:** usmrcená vakcína proti poliomyelitidě; zahájena masová vakcinace dětí v USA
- 1955:** LITTLEFIELD, KELLER, GROSS, ZAMECNIK: důkaz biosyntézy proteinů v ribozómech
- 1955:** TAYLOR: použití sajících myšek pro izolaci arbovirů
- 1956-57:** **VOLKIN,** ASTRACHAN: průkaz m-RNA (po infekci bakteriálních buněk fágem T2 se v nich tvoří RNA, jejíž obsah nukleových bazí je stejný s obsahem bazí infikujícího fága)
- 1957:** **JACOB a MONOD:** regulace syntézy proteinů u bakterií
- 1957:** **SABIN:** živá (atenuovaná) vakcína proti poliomyelitidě (i v ČR)
- 1957:** WORK, TRAPIDO: izolace viru KFD (horečky Kyasanurského lesa) z člověka, opic a klíšťat *Haemaphysalis spinigera*
- 1958:** HOAGLAND, ZAMECNIK, STEPHENSON: poznání funkce t-RNA (vazba aktivovaných aminokyselin a jejich přenos do mikrozomálních proteinů)
- 1958:** BÁRDOŠ, DANIELOVÁ: izolace viru Ťahyňa z komárů *Aedes* na Slovensku; první izolace arboviru z komárů v Evropě
- 1960:** BÁRDOŠ, SLUKA: průkaz lidských onemocnění virem Ťahyňa ("valtická horečka")
- 1958:** SIMPSON: izolace původce konžské hemorag. horečky CCHF

Jacques Lucien Monod (1910 – 1976)

“In science, self-satisfaction is death. Personal self-satisfaction is the death of the scientist. Collective self-satisfaction is the death of the research.”

New Scientist, 1976

Genetická regulace proteosyntézy - 1957

Nobelova cena 1965

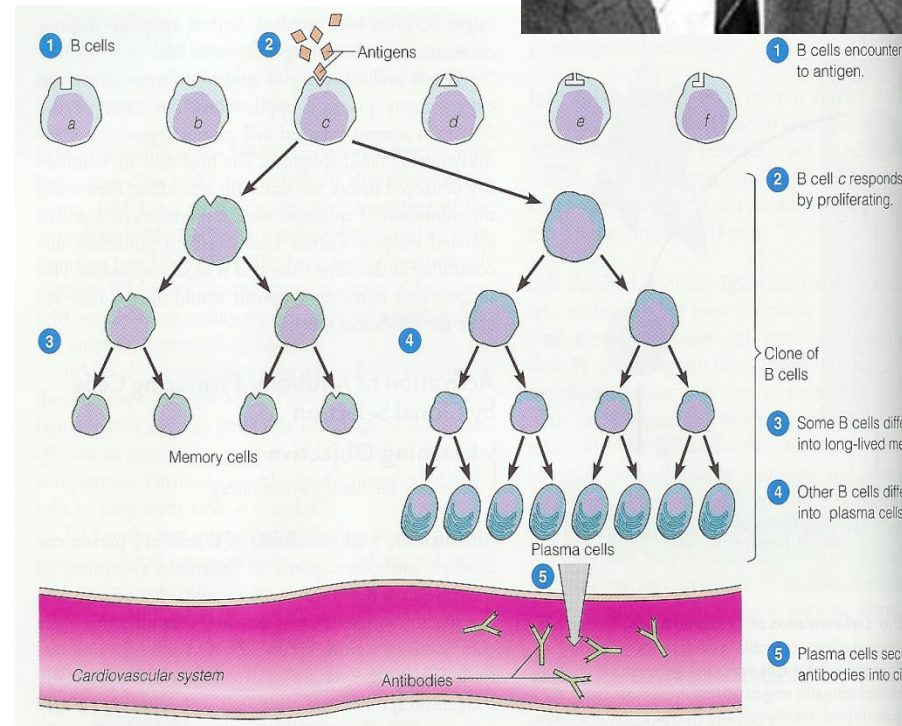
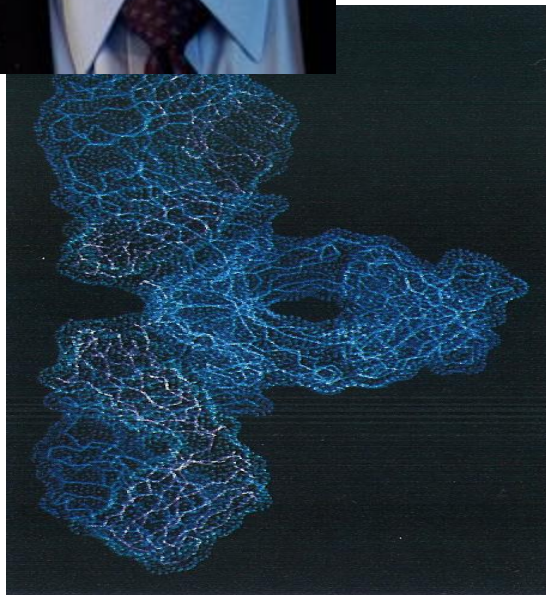
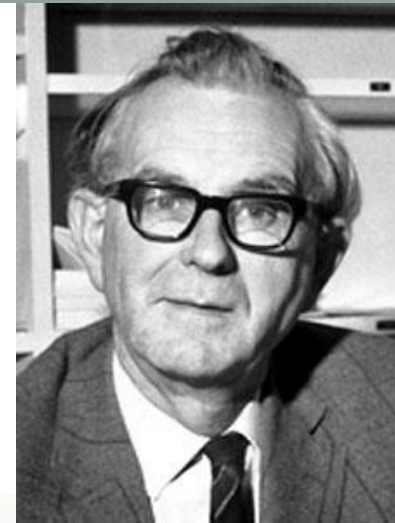
Gerald M. Edelman

(1929 – 2014)

Nobelova cena 1972

Rodney R. Porter

(1917 – 1985)

Popis chemické struktury a funkce protilátek - 1962

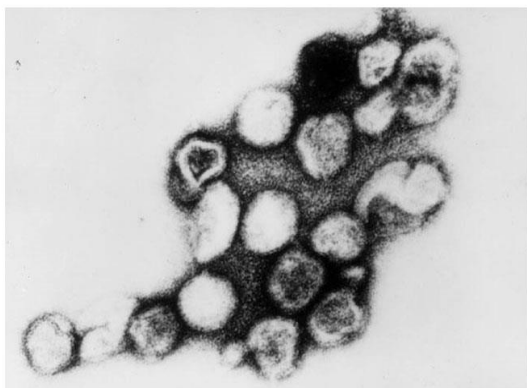
Z historie mikrobiologie 60. let...

1961: **OCHOA**, KORNBERG: enzymy syntézy DNA [Nobel.cena 1967]

1961: BRENNER, JACOB, MESELSON, HALL, SPIEGELMAN: důkaz přenosu informace z DNA na m-RNA (jejím přepisem) a do ribozomů u bakterií infikovaných fágem T2

1961-66: **NIRENBERG**, MATTHAEI, LENGYEL, SPEYER, OCHOA, HOLLEY, KHORANA aj.: stanovení sekvence nukleotidů v kodonech (tripletech) DNA - **rozluštění genetického kódu a důkaz molekulární podstaty dědičnosti** [Nobelova cena 1968]

1962-63: SEITELBERGER, ZISCHINSKY: izolace viru zarděnek

Rubella
rod *Rubivirus*, čeleď *Togaviridae*;
patří mezi RNA viry

Exantém zarděnek
Foto: dermnetnz.org

Z historie mikrobiologie 60. let...

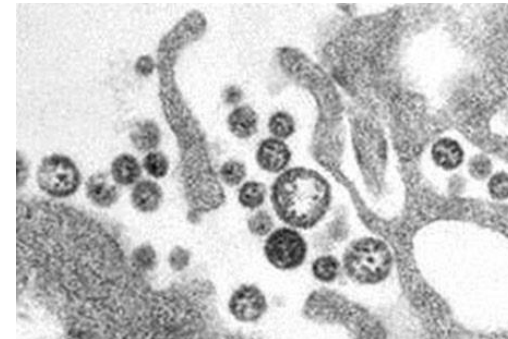
1964: EPSTEIN, ACHONG, BARR: virus Epstein-Barrové
původcem karcinomu člověka

1967: ČUMAKOV: izolace původce krymské hemoragické
horečky (CCHF)

1968: STEGERT, HENNESSEN, STILLE: izolace viru
Marburg (epidemie 1967, zdroj kočkodani)

1969: BUCKLEY: izolace arenaviru Lassa - hemoragická
(krvácivá) horečka

Z historie mikrobiologie 70. let...

- 1970:** **TEMIN**, BALTIMORE: objev reverzní transkriptázy u onkogenních virů (retrovirů): virová RNA je přepsána na DNA a ta včleněna do genomu hostitelské buňky [Nobelova cena 1975]
- 1970-71:** **NATHANS**, SMITH, ARBER: objev restriktáz (sekvenčně specifické DNázy)
- 1972:** JACKSON, SYMONS, BERG: včlenění genů fága lambda galaktózového operonu *E. coli* do DNA viru SV40 in vitro
- 1973:** BISHOP, DAVIDSON, HOLMES, BUCK: rotaviry jako hlavní původci nebakteriálního průjmu dětí
- 1973-74:** **COHEN**, CHANGOVÁ, BOYER, COHEN, HELLING: genetické inženýrství - do DNA bakteriálních plazmidů lze in vitro zabudovat jakýkoliv gen jiného organismu (dokonce i eukaryota: *Xenopus laevis*) a dále zavést cestou transformace do *Escherichia coli*
- 1975:** **MILSTEIN**, KOEHLER: příprava monoklonálních protilátek
- 1976:** NIME: *Cryptosporidium parvum* jako původce akutního průjmu člověka (epidemie v Milwaukee se 400 000 případy)

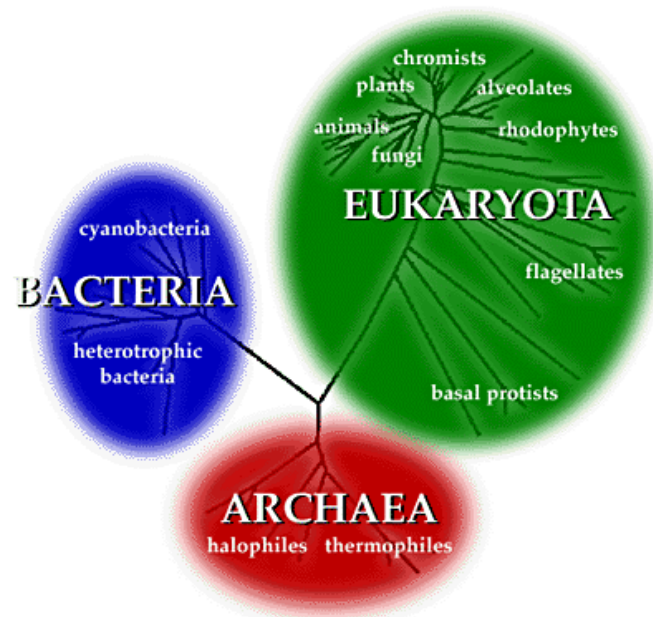
Z historie mikrobiologie 70. let...

1977: BOWEN, JOHNSON, PATTYN: izolace viru Ebola (velká epidemie hemorhagické horečky v Sudanu a Zaire 1976)

1977: McDADE: izolace původce legionářské horečky (*Legionella pneumophila*) - epidemie ve Philadelphii 1976

1977: SKIRROW: *Campylobacter jejuni* jako významný původce bakteriální enteritidy

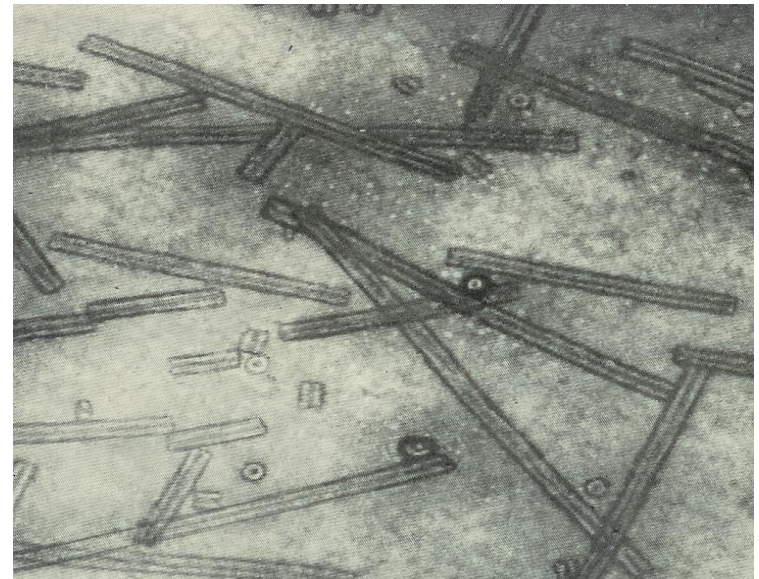
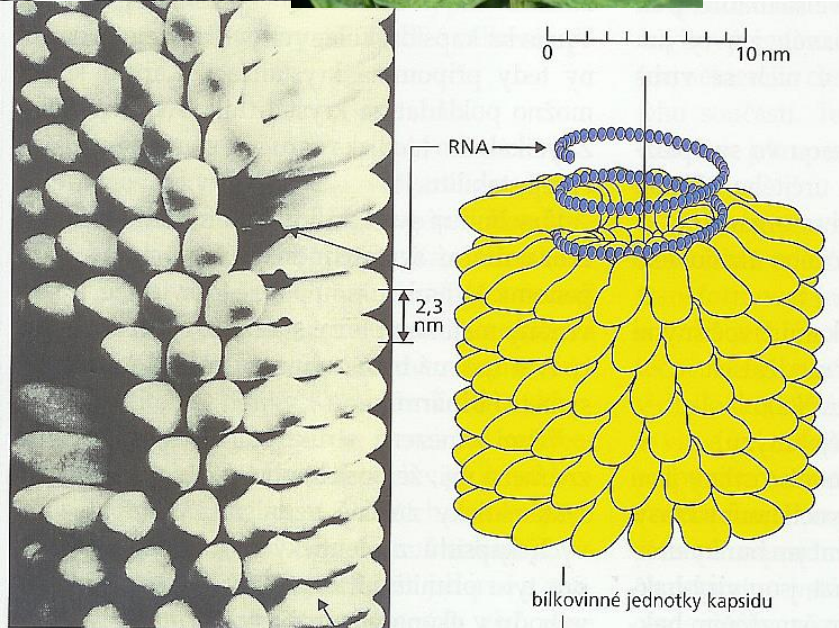
1978: **WOESE:** doména *Archaea*

Aaron Klug (*1926)

Struktura viru
tabákové mozaiky
Nobelova cena - 1982

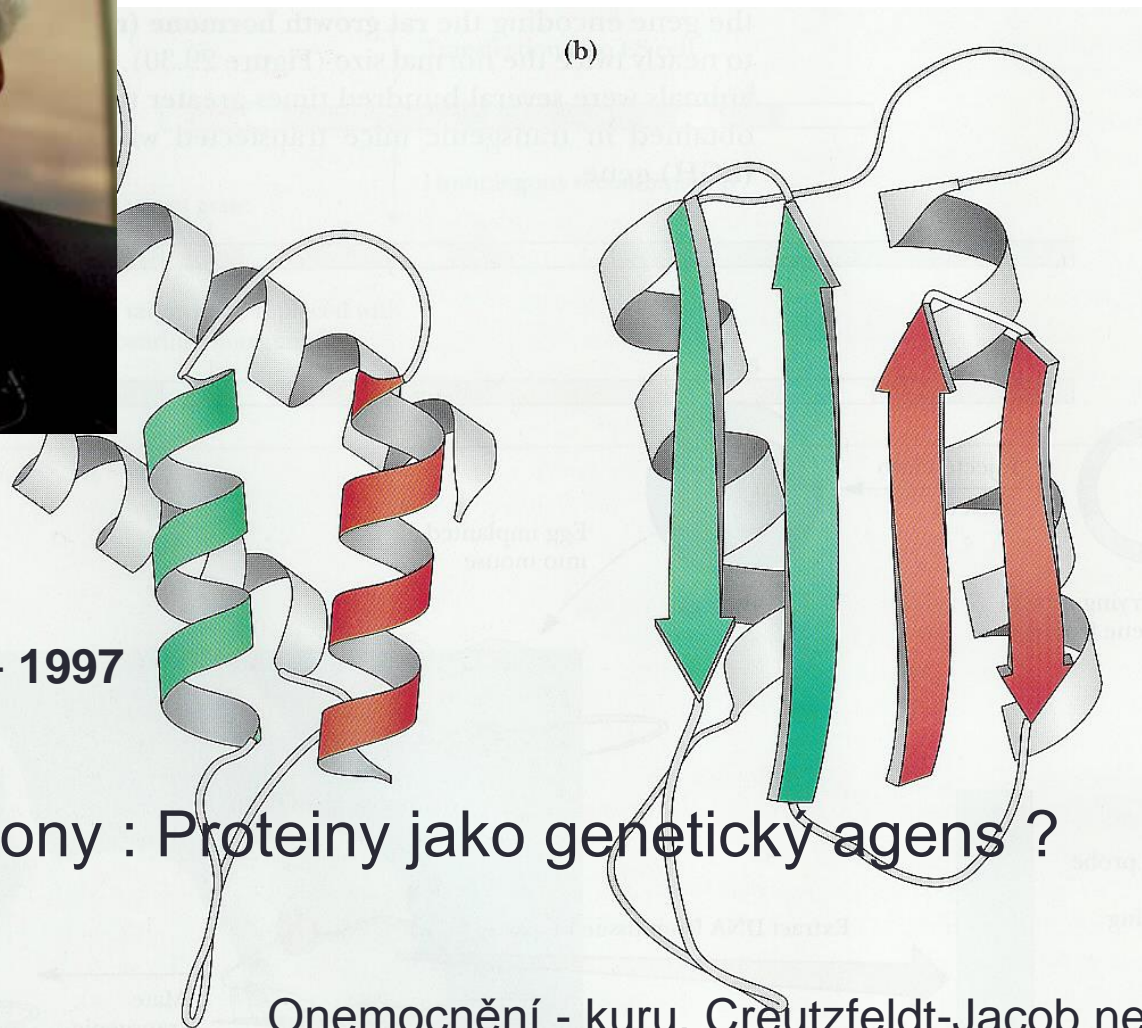

Stanley B. Prusiner (*1942)

Objev prionů
Nobelova cena - 1997

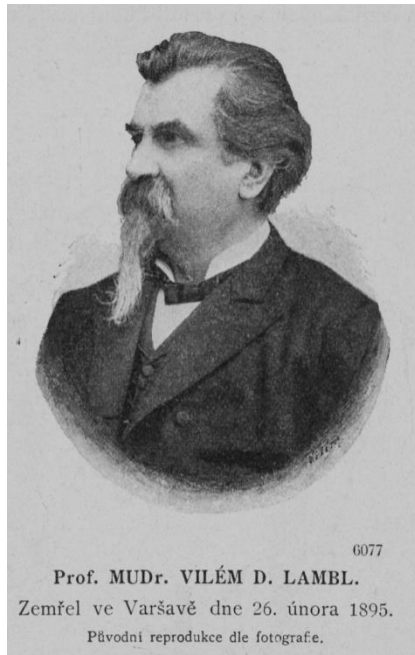
Priony : Proteiny jako geneticky agens ?

Onemocnění - kuru, Creutzfeldt-Jacob nemoc, nemoc šílených krav ....

Jsou významní i mikrobiologové českého původu???

- **August Josef Corda (1809 - 1849)**
jeden z prvních českých badatelů, kteří používali mikroskop; mykolog
- **Vilém Dušan Lambl (1824 – 1895)**
popsal bičíkovce *Giardia (Lamblia) intestinalis*

Giardia lamblia
střevní parazit

Historie české mikrobiologie

Stanislaus Josef Mathias von Prowazek šlechtic von Lanow

(1875 Jindřichův Hradec - 1915 Cottbus), rodným jménem
Stanislav Provázek

- objevil patogen epidemie tyfu, na který ve 40 letech zemřel
(*Rickettsia prowazekii*).

Jaroslav Hlava (1855-1924)

- Profesor patologické anatomie na LF Univerzity Karlovy v Praze
- **zakladatel české bakteriologie**
- nechal postavit nový patologicko-anatomický ústav pod názvem Hlavův ústav
- Děkan lékařské fakulty UK, rektor UK 1906 – 1907
- Přítel Jaroslava Kvapila, divadelní nadšenec

Historie české mikrobiologie

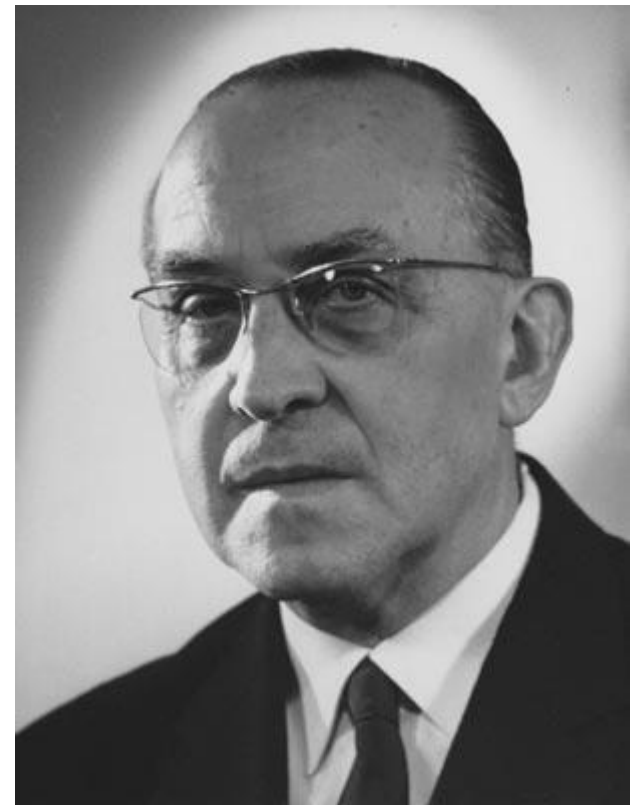
Ivan Honl (1866-1936)

- Hlavův asistent, první profesor bakteriologie na Karlově univerzitě
- studoval hlavně tuberkulózu, zavedl u nás sérologickou diagnostiku
- jako jeden z prvních pozoroval antibiotický účinek pseudomonádových metabolitů na G^+ koky (pyocyanasa), výroba léčivého přípravku Anginol před 1. světovou válkou - „**Honlovy Anginolky**“)

Historie české mikrobiologie

František Patočka (1904-1985)

- zakladatel moderní české bakteriologie a virologie
- jako první u nás izoloval virus chřipky (1937)
- studoval anaeroby, listerie, rickettsie aj.
- zavedl metodu tkáňových kultur
- v roce 1970 vydal učebnici Lékařská mikrobiologie

Vybraní laureáti Nobelovy ceny

Rok	Jméno laureáta	Oblast
1901	von Behring	sérum proti záškrtu
1902	Ross	malárie
1905	Koch	tuberkulóza
1908	Mečnikov	imunita
1945	Fleming	penicilin
1962	Watson, Crick	struktura DNA
1968	Holley, Khorana	genetický kód
1997	Pruisner	priony
2002	Brenner, Hervitz	genetické regulace vývoje orgánů a programované buněčné smrti
2005	Marshall, Warren	<i>Helicobacter pylori</i> , zánět žaludku
2008	zur Hausen	Objev lidských papilomavirů způsobujících rakovinu děložního čípku
2011	Steinman	Objev dendritických buněk a jejich role v adaptivní imunitě
2015	Campbell a Omura	Nová terapie proti škrkavkám
2015	Youyou Tu	Nová terapie proti malárii